

ΡΑΟΥΛ ΒΑΝΕΓΚΕΜ

ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

ή

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

ΡΑΟΥΛ ΒΑΝΕΓΚΕΜ

τρομοκρατία
ή επανάσταση

Μετάφραση: Θέμης Μιχαήλ

μικρός

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Τρομοκρατία ή Επανάσταση
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Θέμης Μιχαήλ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
Βαλτετσίου 53, 106 81, Αθήνα
Τηλ.: 210-3802040

copyright για την ελληνική μετάφραση ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ Ή ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ;

1. Η ΔΙΑΧΩΡΙΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ

Ιδού τὸ τέλος τῶν ἄλλοθι. Κι αὐτὸ ἄς σημάνει κατ' ἀρχὴν τὸ τέλος ὅλων ὧσων συντηροῦν τὸ ψέμα καὶ τὴν ἀμφιβολία γιὰ τὸ ἐπαναστατικὸ ἐγχείρημα. Μιά πρώτη φορά, τὸν Μῆν τοῦ 1968, ἡ ευκαιρία που δόθηκε ἀπὸ τὴν ἱστορία στὴν ατομικὴ υποκειμενικότητα χάραξε ξεκάθαρα τὴ διαχωριστικὴ γραμμὴ ἀνάμεσα στοὺς ρεφορμιστὲς τῆς ἐπιβίωσης καὶ τοὺς ἐξεγερμένους τῆς θέλησης γιὰ ζωὴ(1). Ἀλλὰ ἡ ἀμπώτιδα τοῦ κινήματος τῆς ολικῆς χειραφέτησης ἐνθάρρυνε τὴ θορυβῶδη ἐπάνοδο τῶν ἰδεολόγων καὶ τοῦ δοκησισοφου σκυλλολογίου τους, τῶν οικονομολόγων, κοινωνιολόγων, πολιτικῶν ἀναλυτῶν καὶ καλλιτεχνῶν, τῶν ἐιδικῶν σὲ ὅλα καὶ γιὰ τίποτα, οἱ ὁποῖοι προβιβάστηκαν ἐκ' τῶν πραγμάτων σὲ γραφειοκράτες τῆς ἐξουσίας που κυβερνητικοποιεῖται. Ἀπέχοντας πολὺ ἀπ' τὸ νὰ σβῆσει τὴ μεθόριο τοῦ Μῆν, ἡ νέα δομὴ, ὅπου τὸ θέαμα συνέρχεται ἐπαναφομοιώνοντας ὅ,τι κόντεψε νὰ τὸ καταστρέψει, διευρύνει περισσότερο τὸ χάσμα.

Μέσα σ' ἓναν ἄλλο καὶ θεμελιακὰ ταυτόσημο ἱστορικὸ περίγυρο, ἡ πάλῃ τῶν τάξεων ξαναποκτὰ τὸ δίχως διαφοροῦμενα περίγραμμα που γνώρισε στὶς παραμονές τῶν μεγάλων ξεσηκωμῶν. Ὁ ἀγῶνας ἐνάντια στὸ "χρυσὸ ἑκατομμύριο", στὸν ὁποῖο καλοῦσε ὁ Γράκχος Μπαμπέφ, ξαναγεννιέται, σηματοδεμένος ἀπὸ μιὰ μοντέρνα υποτίμηση ἀλλὰ προικισμένος μὲ τὴν παλιὰ λύσσα, στὴ σύγκρουση που παρατάσσει ἐνάντια στοὺς υπέρμαχους

τής επιβίωσης, ενάντια στο "σάπιο εκατομμύριο" τού κόμματος τής αποσύνθεσης, τούς οπαδούς τής ζωής που πρέπει νά ξαναγίνει παθιασμένη, τó "κόμμα" τού ξεπεράσματος.

Τό κοινωνικό ζήτημα έπαψε νά τίθεται σέ όρους κατανομής τού έ χ ε ι ν. Τώρα εμφανίζεται ως αυτό που πάντοτε ήταν στην πραγματικότητα, μιά κατασκευή τού συγκεκριμένου ε ί ν α ι, μιά χειραφέτηση όχι τού πολίτη αλλά τού κοινωνικού ατόμου. Γενικευόμενος υπό τήν πίεση τών ίδιων του τών απαιτήσεων, ο ιμπεριαλισμός τού εμπορεύματος απλουστεύει τίς επιλογές. Τό κυρίαρχο σύστημα χαράζει, μέ χιούμορ νεκροθάφτη, πάνω στό πετσί τού καθένα τή διακεκομμένη γραμμή σύμφωνα μέ τήν οποία η χρήση επιτάσσει νά κόψουμε. Πρέπει νά προσχωρήσουμε ολόψυχα στην εξουσία του καί νά πεθάνουμε μέσα του, ή νά αποδεχθούμε τόν ακρωτηριασμό καί νά επιβιώσουμε (κι αυτό είναι τó πιό επώδυνο), ή νά τό καταστρέψουμε γιά νά θεμελιώσουμε τήν κοινωνική αρμονία.

Οι μέρες τού '68 έδειξαν μέ αρκετά εντυπωσιακό τρόπο ότι η πολυπλοκότητα τού πραγματικού συμπυκνώνεται σιγά σιγά στην απλότητα τών χειρονομιών' όπως ακριβώς, μέσα στην ίδια πορεία, η αλήθεια, γιά νά γίνει ακουστή, χρειάζεται τή φωνή τού πλακόστρωτου. Καί η επίπτωσή τους δέν μετριάστηκε: ενώ η συνειδηση τής άρνησης τής επιβίωσης προοδεύει μέ ασυνεχή τρόπο, μέ τά άλματά της πρός τά εμπρός καί τίς οπισθοδρομήσεις της, εμφανίζεται στό στρατόπεδο τών εμπόρων εικόνων, ελεύθερου χρόνου, εργασίας καί σαπουνιών ένα είδος μοιρολατρίας, μιά εφησυχασμένη συνειδηση αντικειμένου που επωφελείται από

τήν αμεσότητα τού κέρδους, από τήν απόλυτη υποταγή στήν εμπορευματική λογική, από τίς παροξυσμένες διακυμάνσεις τής επιχειρηματικής δραστηριότητας, από τόν κυνισμό τών ρόλων, από τή διάρκεια που ανάγεται στό εφήμερο, μιά νέα προκατασκευασμένη εικόνα τής ευτυχίας. Μήπως ο πολεοδόμος καί ο εργολάβος οικοδομών — που εκτελεί χρέη αποδιοπομπαίου τράγου τού πρώτου — δέν επιζητούν μέ αντίστροφη φορά καί στό αντίθετο άκρο τήν απόλαυση τού εργοστασιακού σαμποτέρ όταν ισοπεδώνουν τίς παλιές συνοικίες, διώχνουν τούς κατοίκους καί ριψοκινδυνεύουν εν γνώσει τους νά τελειώσουν στίς μπετονένιες αγχόνες που στήνουν εις βάρος τών πλούσιων μαζοχιστών; Η επιλογή τους έχει γίνει καί θά προχωρήσουν μέχρι τά άκρα, αφήνοντας τήν ένοχη συνείδηση γιά τούς Νεότουρκους τής αμφισβήτησης που παίζουν κόκκινο ή μαύρο στή ρουλέτα τού προβιβασμού καί τής θεαματικής επιτυχίας.

Μ' αυτό τόν τρόπο ενοποιείται αντιφατικά μιά αστική τάξη που όλη της η πρακτική τή συνδέει μέ τήν οργάνωση τής επιβίωσης. Ενώ ταυτόχρονα στό άλλο άκρο τό προλεταριάτο συσπειρώνει όλους όσους έχουν εμπλακεί, χωρίς πραγματική δυνατότητα ελέγχου, σ' ένα σύστημα ανταλλαγής δίχως τελειωμό όπου όλα είναι διευθετημένα γιά νά τούς αποσπάσουν από τόν εαυτό τους καί νά τούς καταστρέψουν, καθώς ο χρόνος καί η δύναμη τής ζωής μετασχηματίζονται σέ χρόνο καί δύναμη εργασίας, ο χρόνος καί η δύναμη εργασίας σέ μισθό, ο μισθός σέ αντικείμενα αναπαράστασης, σέ αναπαραστάσεις αντικειμένων καί δευτερευόντως σέ μέσα συντήρησης, οι εικόνες καί τά καταναλώσιμα αγα-

θά σέ ρόλους, καί όλα αυτά σέ επιβίωση μέσα σέ μιὰ διαδικασία που τείνει — δίχως νά τό κατορθώνει καί δίχως ο προλετάριος νά μπορεί νά διαλυθεί μέσα της έστω κι άν θά τό ήθελε — νά επεκτείνει τήν επιβίωση στό σύνολο τής ύπαρξης.

Μέσα στή διαδικασία συσσώρευσης τού εμπορεύματος μ' όλες του τίς μορφές, τό θέαμα αποτελεί τήν ακινητοποιημένη (κι όμως δεκτική στίς αλλαγές) στιγμή τής αλλοτριωτικής αναπαράστασης, καί τό κράτος τήν οργανωτική μορφή τής αυτορύθμισης που επεμβαίνει σέ κάθε αντιφατικό στάδιο τής ανάπτυξης. Η εξέλιξη τού θεαματικού-εμπορευματικού συστήματος πρὸς τήν ολοκληρωτική καί έσχατη φάση του αφήνει νά διαφανεί, αξεχώριστα καί σάν τάση, η αναγωγή τής κουλτούρας στό θέαμα(2), η αναγωγή τού εθνικού κράτους σέ μιὰ ιεραρχημένη τεχνοκρατικοαστυνομική εξουσία (μέ δυνατότητες περιφερειακών αυτονομιών καί διεθνών ομοσπονδοποιήσεων), η αναγωγή τού ιδιωτικού καί κρατικού καπιταλισμού στή συσσώρευση τού κοινωνικοποιημένου εμπορεύματος ως ανταλλακτικής αξίας που είναι ταυτόχρονα συγκεκριμένη (προϊόν) καί αφηρημένη (θέαμα).

Τό σύνολο όλων αυτών θεμελιώνει τή θεαματική-εμπορευματική κοινωνία ή κοινωνία τής επιβίωσης. Οποιαδήποτε πολιτική επιλογή κι άν ακολουθούν, οι αρχαϊκές αντιπολιτεύσεις που ζητούν τήν επιστροφή σέ μιὰ καθαρή αυτόνομη κουλτούρα, στόν αντιτεχνοκρατικό καπιταλισμό, στό κράτος-έθνος, δέν έχουν καμιὰ πιθανότητα νά τροχοπεδήσουν μέ κάποια διάρκεια τή διαδικασία. Αντίθετα, δέν υπάρχει τίποτα πιό

επιτακτικό, για όποιον προετοιμάζει τή γενικευμένη αυτοδιεύθυνση με τήν άρνηση τής επιβίωσης, από τόνά επεμβαίνει δίχως υπεκφυγές ούτε επιφυλάξεις ενάντια σ' ένα σύστημα που δέν καταστρέφεται από μόνο του παρά μόνο καταστρέφοντας ταυτόχρονα κι εμάς. Η μοναδική προέλευση τού "κόμματος" τού ξεπεράσματος θά είναι ένας τέτοιος αγώνας, αποτελεσματικός και ορμητικός.

Η ταυτόχρονη φθορά και ενίσχυση χαρακτηρίζουν τή θεαματική-εμπορευματική διεργασία. Στο μέτρο που επεκτείνεται στό σύνολο σχεδόν τών εκδηλώσεων τής ζωής, τόν σύστημα επισπεύδει τήν κατάρρευσή του. Η φρενήρης συσσώρευση αλλοτριώσεων τόν απομακρύνει ολοένα περισσότερο από τήν ανθρώπινη πρακτική, χωρίς τήν οποία δέν μπορεί νά εξακολουθήσει νά υπάρξει. Με τόνά γίνεται αντικείμενο θέασης τού ίδιου τού εαυτού του, αυτοθανατώνεται εξισώνοντας μέ μιά τελευταία ανταλλαγή τόν άθροισμά του και τόν μηδέν. Αυτό τόν σημείο αντικειμενικού μηδενισμού προϋποθέτει αναμφίβολα περισσότερη ανθρωπιά σ' έναν τερμίτη παρά στους τελευταίους ανθρώπους.

Αλλά η εξαφάνισή του μπορεί νά συντελεσθεί αίσίως μέ άλλο τρόπο. Ο θεαματικός-εμπορευματικός ολοκληρωτισμός έχει ήδη υποστεί τήν έφοδο τής αναπαλλοτριώτης ζωής, τής ακατάβλητης υποκειμενικότητας, τών ατομικών χειρονομιών που δέν είναι επαναφομοιώσιμες από τήν επιβίωση. Όσο γρήγορα κι αν συντρίφτηκε από τή σταλινική επέμβαση, η εμπειρία τού Μάη τού 1968 επέτρεψε στό προλεταριάτο νά επανοικειοποιηθεί τήν ταξική του συνείδηση. Άν δέν είναι

αποφασισμένος νά αφανίσει τήν εξουσία τού εμπορευ-
ματος καί νά τήν αντικαταστήσει μέ τήν απόλυτη εξου-
σία τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης, ο προλετάριος,
στερημένος εν ονόματι τής εξασφαλισμένης επιβίωσης
από κάθε δυνατότητα νά μεταμορφώσει τήν καθημερι-
νή ζωή καί τίς συνθήκες της, δέν έχει άλλο μέλλον από
μιά προλεταριοποίηση που θά τόν κάνει νά αναπολεί μέ
νοσταλγία ακόμα καί τό ζοφερότερο παρελθόν του.

Όντας τάξη τών υπηρετών τού συστήματος, τών
αφεντών-σκλάβων, τών οργανωτών τής επιβίωσης, η
αστική τάξη εμπεριέχει όλη τήν απανθρωπιά, ακριβώς
όπως τό προλεταριάτο εμπεριέχει τό εγχείρημα τού ο-
λικού ανθρώπου. Είτε αποσυντεθεί ακολουθώντας τό
νήμα τής εμπορευματικής λογικής είτε βρεί τό τέλος
της στό τέλος τής ταξικής κοινωνίας, αποκτά, ιδίως γιά
τούς επαναστάτες, τή σπουδαιότητα που έχει ο κατα-
κτητής — μέ τά οπλοστάσιά του, μέ τά τακτικά καί
στρατηγικά μέσα του, μέ τά στρατεύματά του, μέ τά
όπλα του πειθαναγκασμού καί αποτροπής, μέ τά στρα-
τόπεδά του — γιά τόν ελεύθερο σκοπευτή.

Η προλεταριοποίηση τή διαβρώνει. Η πλούσια καί
ιθύνουσα αστική τάξη τών τεχνοκρατών, τών συνδικα-
λιστών ηγετών, τών πολιτικών, τών επισκόπων, τών
στρατηγών, τών αρχιμπάτσων, έρχεται σέ σύγκρουση
μέ τή φτωχή καί εκμεταλλευμένη αστική τάξη τών
προϊσταμένων, τών κατώτερων μπάτσων, τών μικροε-
μπόρων, τών αξιοθρήνητων παπάδων, τών στελεχών.
Τό θέαμα που προσφέρουν θά ήταν ευχάριστο άν αυ-
τός ο συφιλιασμένος καλός κόσμος δέν εξέπεμπε εκ-
κρίσεις μιάς ιδεολογικής δύναμης, η οποία είναι ακόμα
καταλληλότερη νά συγκαλύψει τόν μαρασμό στό μέ-

τρο που τείνει νά διαδίδεται σάν μιά συλλογική θέληση θανάτου.

Μέσω μιάς αντίστροφης πορείας, η παθητική φράξια τού προλεταριάτου υφίσταται τά επακόλουθα αυτής τής διαδικασίας. Συμμετέχει, στά πλαίσια μιάς αληθινής προλεταριακής ιδεολογίας, στή γενική αποσύνθεση τού παλιού κόσμου, μέ τίς διάφορες ποικιλίες του αμφισβήτησης καί αντιαμφισβήτησης' τόσο πολύ είναι αλήθεια ότι η αμφισβήτηση αποτελεί τήν ενεργό συνείδηση τής αποσύνθεσης, κι ότι ορίζει σέ σχέση μ' αυτήν όλα όσα μπαίνουν σέ μαρασμό.

Η έκβαση τής επερχόμενης σύγκρουσης εξαρτάται από τήν επιθετική καί αμυντική δύναμη τής επαναστατικής πτέρυγας τού προλεταριάτου. Από αυτούς που έχουν όχι μόνο τή συνείδηση αλλά καί τή δυνατότητα τής επέμβασης: τούς εργάτες τών εργοστασίων παραγωγής, τών εργοστασίων διανομής, τών αγροτικών κέντρων. Αυτοί έχουν μέσα στά χέρια τους τή ρίζα τού αντεστραμμένου κόσμου, αυτοί μπορούν νά καταστρέψουν τό εμπόρευμα. Από ασπίδες που δέχονται όλα τά χτυπήματα καί χρησιμεύουν μετά τή μάχη σάν πανοπλία τών νέων αρχηγών, θά γίνουν τό απόλυτο όπλο τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης.

2. ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

Δέν υπάρχει αντικουλτούρα, ούτε αντίστροφη κουλτούρα, ούτε ακόμα παράλληλη ή υπόγεια κουλτούρα. Κάτω απ' αυτές τίς κοινωνιολογίστικες διακρίσεις συντελείται, υποταγμένη σέ μιά αντιφατική εξελικτική διαδικασία, η προοδευτική αναγωγή τής κουλ-

τούρας στό θέαμα, σ' ένα θέαμα που μετασχηματίζει σέ ιδεολογίες τσέπης τίς εικόνες τού μή βιωμένου, καί τίς συγκεντρώνει σ' ένα χωρόχρονο όπου τό εμπόρευμα όχι μόνο παράγεται, διανέμεται καί καταναλώνεται αλλά επίσης γ εν ι κ ε ύ ε τ α ι σάν αναγκαιότητα, σύμπτωση, ελευθερία, διάρκεια, αναπαράσταση' σάν άθροισμα τών κατηγοριών τού βιωμένου που έχει αναχθεί στην επιβίωση.

Μέσα σέ τέτοιες συνθήκες, τί σημαίνει η επανέκδοση τού Ερνέστ Κερντερουά;

Στήν αγορά τής κουλτούρας, τό βιβλίο είναι πρώτα απ' όλα μιά ανταλλακτική αξία. Πουλιέται καί αγοράζεται όπως ένα αίρ-κοντίσιονινγκ ή μιά ηλεκτρονική φυσαρμόνικα. Στήν περίπτωση μας τό εμπόρευμα ανταποκρίνεται στην προεικαζόμενη ζήτηση μιάς νέας πελατείας, τών αμφισβητιών, που θά είναι εξίσου αποφασισμένοι νά παρελαύνουν μέ τόν Κερντερουά τους υπό μάλης όσο καί η θυρωρίνα τού 16ου τομέα τού Παρισιού(3) μέ τόν τελευταίο Μοντερλάν(4). Καί καθώς η χρήση τής νοημοσύνης φανερώνει περισσότερη ηλιθιότητα στά αριστερά απ' όσο η χρήση τής βλακειάς στά δεξιά, οι νόμοι τού κέρδους εφαρμόζονται παντού μέ πολλή ομοιομορφία. Από τήν άλλη πλευρά, η κουλτούρα είναι επίσης ένας τομέας τόν οποίο η διάλυση τού μύθου, στό τέλος τών ενωτικών καθεστώτων, καταδικάζει σέ μιά θανάσιμη αυτονομία. Όσο περισσότερο η κουλτούρα διαχωρίζεται, σάν ιδιαίτερη δραστηριότητα, από τό σύνολο τής κοινωνικής πρακτικής — που είναι κι αυτή κατατεμαχισμένη —, τόσο περισσότερο τείνει νά εξαφανιστεί σάν τέτοια.

Καθώς απορροφάται καί αργοχωνεύεται από τήν

οργάνωση τής φαινομενικότητας, η κουλτούρα υπακούει στον νόμο τής διαρκούς ανανέωσης. Εξαναγκασμένα νά αντλεί από τίς σύγχρονες ιδεολογίες κι από τήν ίδια της τήν ιστορική κληρονομιά μιá αφθονία προϊόντων που επιβεβαιώνουν απατηλά τήν επιβίωσή της ως αυτόνομης σφαίρας καί που ανταποκρίνονται στις επιτακτικές παροτρύνσεις τού επεκτεινόμενου θεάματος, η κουλτούρα εξαφανίζεται κουλτουροποιώντας τόν κόσμο τών διαχωρισμένων παραστάσεων. Τό μουσείο της τών μουμιοποιημένων αντικειμένων καί τών ζόμπι παρωδεί τό ζωντανό αυξάνοντας, μέσω μιás ακατάπαυστης αρχαιολογίας τού παρελθόντος καί τού παρόντος, τόν αριθμό τών ιχνών τού βιωμένου· έτσι εμπλουτίζει τήν πινακοθήκη τών στερεοτύπων που προτείνονται σέ όλους μέσα στήν εμποροπανήγυρη τής αμοιβαίας αντιπαράθεσης τών ρόλων.

Αφού υπήρξε τό καταφύγιο τής χαριστικότητας καί, στή ρομαντική εποχή, ο ναός ο απαγορευμένος στους εμπόρους, η κουλτούρα ενέδωσε στή λογική τού κυρίαρχου οικονομικοκοινωνικού συστήματος. Εισχωρεί στήν οικονομία σάν είδος πολυτελείας προσιτό σέ όλους, ενώ τό θέαμα, απορροφώντας την, προσδίδει στις οφθαλμαπάτες τής υποκειμενικής πραγμάτωσης τήν ετικέτα τής πνευματικότητας. Έτσι η διεργασία τού εμπορεύματος, μέσω μιás πορείας ταυτόχρονης ενίσχυσης καί φθοράς, τήν κάνει οργανωτικό τόπο όπου τό θέαμα διαρθρώνεται καί ταυτίζει τήν αφηρημένη του ουσία καί τή συγκεκριμένη του πραγματικότητα.

Μέ τίς παρελθοντικές της μεγαλοπρέπειες, η κουλτούρα φέρνει στον θεαματικό κόσμο τήν ψευδαισθηση

μιάς ιστορικής διάστασης. Στο οργανωτικό μοντέλο που τού πρόσφερε μέσα στην κατάρρευση των μεγάλων ιδεολογιών, και σύμφωνα με την παράδοση του μύθου, σύμφωνα με το πνεύμα των θρησκειών, προσθέτει επιπλέον τή φύση της ως ιστορικού φαινομένου, θεμελιώνει πρὸς τέρψη και πειρασμό των στρουκτουραλιστών σκατοφάγων μιά χωροχρονική δομή, έναν ανεξάντλητο κοπρόλακκο μελέτης όπου αργοσαλεύουν τὰ σκουλήκια τῆς συγχρονικότητας και τῆς διαχρονικότητας.

Ἡ κουλτούρα είναι επίσης ἡ σκέψη τοῦ θεάματος, ἡ διαχωρισμένη νοημοσύνη του. Ὅσο περισσότερο λειτουργεῖ μέσα στο θέαμα και μέσω τοῦ θεάματος, τόσο περισσότερο παραφουσκώνει με αποσπασματικές γνώσεις. Ὅσο περισσότερο απομακρύνεται ἀπὸ τῆ ζωῆ, τόσο περισσότερο υφίσταται τὴν αφηρημένη ἔλξη της, τόσο περισσότερο μιλάει γι' αὐτὴν με τὰ λόγια που λέγονται γιὰ τὴν κάθε μέρα, που ἔχουν σέ τόσο μεγάλο βαθμό τῆ συνήθεια νὰ εἶναι κενὰ ἀπὸ περιεχόμενο. Μεριμνώντας ἄλλοτε γιὰ δόξα ἢ υστεροφημία, οἱ καλλιτέχνες, οἱ στοχαστές, οἱ ευάρεστοι φαφλατάδες τοῦ ἀχρηστοῦ κατατάσσονται σήμερα σάν καταρτισμένοι εργαζόμενοι στὰ εργοστάσια τῆς γλώσσας, ὅπου οἱ λέξεις που ἔχουν σουξέ τοὺς πληρώνουν με μάρκες κύρους, με νόμισμα αφεντικού. Καί ὅσο περισσότερο εμπλουτίζεται ἡ γλώσσα που ἔχει γεμίσει ἀπὸ μιά σημαντική ποσότητα μηδαμινότητας, τόσο καλύτερα πληρώνει ἡ εξουσία.

Ἡ κουλτούρα ἐντάσσεται στοὺς αυτορυθμιστικούς μηχανισμούς τῆς εξουσίας. Ἡ παρότρυνση γιὰ τὴν υπερκατανάλωση εικόνων και γνώσεων ανταποκρίνεται

στήν ανάγκη εξισορρόπησης τής υπερπαραγωγής τών ιδεολογικών στάσεων, τών φεμάτων για τήν καθημερινότητα που επιβάλλονται από τήν κυρίαρχη κοινωνία (γόητρο, σεβασμιότητα, ταμπού... και τά αντίθετά τους). Ελάχιστη σημασία έχει άν οι γνώσεις πηγάζουν από τή φαντασία ή συμμετέχουν στίς λεγόμενες ακριβείς επιστήμες, γιατί η συζήτηση που προκαλούν δέν έχει άλλο σκοπό παρά νά δημιουργεί έξαψη χωρίς τό παραμικρό περιεχόμενο.

Η ταυτόχρονη φθορά και ενίσχυση τής κουλτούρας μέσα στό θέαμα ακολουθεί τήν ίδια πορεία μέ τό θέαμα που φθείρεται και ενισχύεται στό μέτρο που η ζωή φθείρεται και επιβεβαιώνεται σάν επιβίωση. Η γενική αποσύνθεση αντλεί τόν μοιραίο της χαρακτήρα από τήν επιβίωση και τίς ιστορικές της συνθήκες, από τήν επιβεβαίωσή της ως *δ ι ά ρ κ ε ι α ς* στήν οποία τείνει νά αναχθεί κάθε χρονικότητα μέσα στήν προοπτική τής εξουσίας. Αλλά εκεί βρίσκεται και τό αδύνατο σημείο της, τό μέρος όπου συγκεντρώνονται αντιφατικά όλες οι δυνάμεις τής άρνησης, όλες οι απαιτήσεις τής θέλησης για ζωή. Η επιταχυνόμενη ανανέωση τού θεάματος συγκαλύπτει τήν αθλιότητα επισπεύδοντας τόν ρυθμό τών άθλιων κενολογιών' και πάνω απ' όλα, πιεζόμενη από τή μοντερνιστική επιταγή, τελειοποιεί τίς τεχνικές εξαπλωσης και διάδοσης, βελτιώνει όλο τόν υλικό εξοπλισμό τού ψέματος και τής υποβολής. Έτσι δημιουργεί μιá ζώνη πρόσφορη για τό सम्ποτάζ και τήν εκτροπή-οικειοποίηση, για τήν άμεση ανατρεπτική δράση τού "κόμματος" τού ξεπεράσματος.

Η σημερινή κουλτούρα συγκεντρώνει φύρδην μι-

γδην, μέσα σέ μιá σύγχυση όπου οι αξίες προστίθενται για νά φτάσουν τό μηδέν, τόν Πλάτωνα καί τούς λόγους τού Νίξον, τόν Μόνσου Ντεζιντέριο(5) καί τόν τελευταίο δίσκο τής Σεϊλά, τό μυστήριο τών καθηδρικών ναών καί τήν εμμηνόπαυση τής βασίλισσας τών Βέλγων, τόν Παεζιέλλο(6) καί τίς πληροφορίες τού "Ταχυδρόμου τού Μπουκάβου"(7), τή γενετική καί τήν αυτοκρατορία τών Αζτέκων, τόν Μπουρμπακι(8) καί τόν στραγγαλιστή τής Βοστώνης, τά αποτελέσματα τού αντισυλληπτικού χαπιού καί τή χρονική κλιμάκωση τής ετήσιας άδειας, τή θεοσοφία καί τό "Εγχειρίδιο Οικογενειακής Πορνείας".

Τά κείμενα τού Κερντερουά(9) δέν ξεφεύγουν ούτε αυτά από τούτη τήν ατέλειωτη διαδοχή ανακαλύψεων, πληροφοριών, εικόνων, ρητορικών συνειρμών, η οποία κάνει τούς ανθρώπους ολοένα περισσότερο ικανούς νά διδάσκουν καί νά διδάσκονται χωρίς προσωπικά νά δεσμεύονται σέ ό,τι τούς αφορά πραγματικά. Άμα νοηθεί μέσα στήν προοπτική τής εξουσίας κι επομένως μέ τήν εξαϋλωμένη του μορφή, ο Κερντερουά διατρέχει τόν κίνδυνο τής επαναφομοίωσης, ούτε περισσότερο ούτε λιγότερο από τόν Σάντ.

Ωστόσο η προοπτική τής εξουσίας δέν προσφέρει παρά μόνο τήν παιδαριώδη αντίστροφη όψη τών πραγμάτων. Η κουλτούρα σάν διαχωρισμένη σφαίρα προσφέρει μαρτυρία για τόν διαχωρισμό αλλά επίσης προσφέρει μαρτυρία ενάντια στον ίδιο της τόν εαυτό. Προερχόμενο από τήν καθημερινή ζωή καί τή δημιουργικότητά της, τό πολιτιστικό έργο δέν αφήνεται νά αναχθεί πλήρως στό θέαμα χωρίς νά φανερώσει, μέ αντιφατικό τρόπο, τά ίχνη τής ανθρώπινης πρακτικής

που τό ενέπνευσε. Εξωθούμενο στόν αφανισμό, αποκαλύπτει τό μερίδιο τής μή επαναφομοιωμένης δημιουργικότητας, απελευθερώνει τίς δυνάμεις τής υποκειμενικής πραγμάτωσης που απολιθώθηκαν προσωρινά μέσα στην πολιτιστική επισφάλτωση.

Πρίν εξαφανιστεί, η κουλτούρα αποκαλύπτει τήν παράδοση εκείνου που τήν αρνείται ριζικά, τό νήμα τής θέλησης για ζωή που η ανέφικτη ιστορική πραγμάτωση τό παρέκτρεψε πρόσκαιρα πρός τό κοιμητήριο τών καταληπτικών της. Όλα συμβαίνουν τώρα λές και τό θέαμα, αποξηραίνοντας σιγά σιγά τή λίμνη τής κουλτούρας τού παρελθόντος, άφηνε νά αναδύονται ξεχασμένες πόλεις, κτίσματα που η διάθλαση τών υδάτων μάς έκανε νά τά βλέπουμε διαφορετικά, σημεία που είναι σήμερα έτοιμα νά ξαναποκτήσουν ζωή μέ τό πρώτο τράνταγμα.

Ωστόσο η σπουδαιότητα τού πολιτιστικού υλικού που αντικρύζεται κάτω από καινούριο φώς — είτε πρόκειται για τόν Ντόμ Ντεσάν, είτε για τόν Ρατζεμπέ, είτε για έναν πίνακα τού Άλντντόρφερ, είτε για μιά βαβυλωνιακή στήλη — οφείλεται κυρίως στην όχι τυχαία σύμπτωση ανάμεσα στην επανεμφάνιση τού βιωμένου που πρόσκαιρα απολιθώθηκε και στό κίνημα απελευθέρωσης τής ατομικής δημιουργικότητας, που βρίσκεται στό επίκεντρο τού επαναστατικού εγχειρήματος. Παρόμοια όπως η γλώσσα τής εξουσίας δέν κατορθώνει νά υποκαταστήσει τήν ποίηση, και η ζωή δέν ανάγεται ολοκληρωτικά σέ επιβίωση, έτσι και τό εμπορευματικό σύστημα αποτυγχάνει νά μετασχηματίσει τήν πολιτιστική δημιουργία σέ καθαρό εμπόρευμα. Η αποτυχία σημαδεύει ταυτόχρονα και τόν τόπο τής αντιστροφής

προοπτικής, τό σημείο ολικής επαναφόρτισης τής δημιουργικότητας που βγήκε από τό παρελθόν, στά πλαίσια τού εγχειρήματος τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης.

Ο ντανταϊσμός καί ο σουρρεαλισμός έκαναν τό λάθος νά μή συνδέσουν τήν απελευθέρωση τής βιωμένης ποίησης καί τήν επανάσταση τής καθημερινής ζωής. Από τή στιγμή που τίθεται υπό αμφισβήτηση σάν διαχωρισμός, τό λογοτεχνικό, καλλιτεχνικό ή φιλοσοφικό έργο επιχειρεί νά συνεχιστεί σάν ριζοσπαστική θεωρία· όμως ξαναβυθίζεται στην ιδεολογία εάν αμφιταλαντευτεί στό μέσο τού δρόμου, εάν δέν αναπτύξει, μέσα σέ μιá προοπτική συλλογικής πάλης, τήν έκφραση τής θέλησης για ζωή που βρίσκεται στό υπόβαθρό του.

Τό Νταντά είχε καταλάβει καλά ότι η δημιουργικότητα, που αναβάλλεται μέσα στό πολιτιστικό έργο, αξίζει νά αναλάβει τήν πορεία της, νά ξαναπάρει τή ριζοσπαστικότῆτά της, νά ξαναγυρίσει στην καθημερινή ζωή για νά ολοκληρωθεί μέσα της σημαδεύοντάς την μέ τή δύναμη τής υποκειμενικότητας. Όμως παραμέλησε τά διδάγματα τής ατίθασης δημιουργικότητας· τήν τίγρη που δέν πρόσφερε τήν πρέπουσα στιγμή στην ιστορία, η ιστορία τήν αντικατέστησε μέ τό μολσεβίκικο βόδι.

Ο σουρρεαλισμός παίρνει τή σκυτάλη τής ντανταϊστικής ιδεολογίας. Συντηρεί τήν ψευδαίσθηση μιáς κουλτούρας που θά βρίσκεται στην υπηρεσία τής ζωής, μιáς κουλτούρας που θά παραταϊστεί, μέχρι μεταμόρφωσης ή δυσπεψίας, μέ όσα πάντοτε μετά βίας ανέχθηκε, μέ Σάντ, μέ Λωτρεαμόν, μέ Φουριέ, μέ τίς κραυγές

τρέλας τής καταπιεσμένης αθωότητας. Όμως ακριβώς, η κουλτούρα χρειάζεται εμβόλια, καμτσικιές, ζωμούς αληθινής ζωής.

Μετά τὰ χρόνια τού Νταντά, τὸ ψέμα συνίσταται στό νά μιλάνε γιά κουλτούρα χωρίς νά λένε θέαμα καί στό νά αποσιωπούν τὸ εγχείρημα τής πραγμάτωσης τής τέχνης καί τής φιλοσοφίας. Ο σουρρεαλισμός υπήρξε ἡ τελευταία συνοχή αὐτοῦ τοῦ ψέματος. Πήρε τελείως ἐπάξια τὰ γαλόνια του μέσα στή σύγχρονη ἡδονοβλεψία. Μήπως δέν αγωνίστηκε γιά τήν υπεραφθονία τῶν εικόνων, γιά τήν ἐλεύθερη πρόσβαση σ' αὐτό τὸ "ὅλα ἐπιτρέπονται" τύπου σούπερ-μάρκετ ὅπου φυσικά τίποτα δέν εἶναι ἀληθινό;

Κάτω ἀπὸ τήν ἐφησυχασμένη λυρική του ασυναίσθησία, ὁ σουρρεαλισμός, τελευταία πράξη τής τελευταίας τέχνης καί τής τελευταίας φιλοσοφίας που εἶναι δυνατές ἐξω ἀπὸ τήν αυτοδιακωμώδηση, συνέβαλε πάνω ἀπ' ὅλα στήν ἀναζωογόνηση τής ἐμποροπανηγυρῆς τῶν φαινομένων, στήν ἀνανέωση τοῦ στόκ τῶν παραστάσεων(10).

Χάρη σ' αὐτόν, ὅλες οἱ εἰκόνες μποροῦν νά κυκλοφοροῦν ἐλεύθερα, ἀπὸ τὰ θερμόμετρα μέ μορφή ψωλῆς μέχρι τοὺς ἀρχηγούς κρατῶν μέ μορφή μουνιού· ἡ ἀπαγόρευση τους συμμετέχει στό παίγνιδι τής ἀξιοποίησης τους — ἀκόμα κι ἓνας ἐξυπνος μπάτσος τὸ καταλαβαίνει.

Ἀνάμεσα στή φατρία τῶν μαλακιζομένων καί τή φατρία που δέν ἔχει τίποτα νά μαλακίσει, τὰ στοιχήματα εἶναι διαρκή. Ἀλλά τί δουλειά ἔχει μ' ὅλα αὐτὰ τὸ κόμμα τής ζωής!

Στό σύστημα θανάτου που μάς εξουσιάζει, αντιτάσσεται η επιλογή τής ολικής χειραφέτησης, τού ξεπεράσματος, τής κοινωνικής αρμονίας, τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης. Στην κουλτούρα δέν απομένει παρά νά εξαφανιστεί, είτε στή μιά είτε στήν άλλη περίπτωση: νά αναχθεί σέ θέαμα σάν ψευτοαυτόνομο απόσπασμα που ανανεώνεται καί αμέσως απορροφάται, ή νά αρνηθεί τόν εαυτό της πραγματώνοντάς τον μέσα στήν απόλυτη εξουσία τού βιώνόμενου.

Τή στιγμή που ξανασανακαλύπτει τήν καταγωγή της, η πνευματική δημιουργία φτάνει καί στό τέλος της σάν διαχωρισμένη δραστηριότητα. Εκείνοι που προσπαθούν νά τήν αντιληφθούν στίς ρίζες τής πολυδιάστατης ζωής δέν μπορούν νά διακριθούν από εκείνους που ετοιμάζονται νά εκτρέψουν τήν ιστορία γιά νά πραγματώσουν τό φαντασιώδες. Η πραγμάτωση τής τέχνης καί τής φιλοσοφίας ανήκει στό εγχείρημα τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης, εξίσου σίγουρα όπως η καλλιτεχνική ή φιλοσοφική δραστηριότητα βρίσκεται στά πλαίσια τής γραφειοκρατικής συμμετοχής στό θεαματικό-εμπορευματικό σύστημα. Η δημιουργικότητα δέν έχει πιά άλλοθι.

Πρίν καν ο φετιχισμός τού εμπορεύματος επεκταθεί σ' όλες τίς όψεις τής ζωής, η συνείδηση η ευαίσθητη απέναντι στους κινδύνους που απειλούσαν τó άτομο καί η φροντίδα γιά τήν αποφυγή τους, μέσω τής θεωρητικής καί πρακτικής αναζήτησης μιάς αληθινής κοινωνικής αρμονίας, εκδηλώνονται σέ διάφορους βαθμούς υψηλής βίας στους Σάντ, Μπλέικ, Φουριέ, Μάρξ, Χέλντερλιν, Κερντερουά, Ντεζάκ, Λωτρεαμόν, Στίβερ, Μπακούιν, Ραβασόλ, Μποννό, Λιμπερτάδ, Πουζέ,

Μάχνο, Ντουρρούτι. Ποιές ιστορικές περιστάσεις, ατομικές και συλλογικές, παρακινούν στην προφητική έκφραση ή στην κριτική ανάλυση; Ποιά είναι η βαθύτερη ενότητα ανάμεσα στον Υπερίωνα και τον ιλλεγκαλισμό; Πώς ο Κερντερούα και ο Λωτρεαμόν αναγγέλλουν την Κομμούνα σαν αντικειμενικοί ποιητές; Νά μερικά προβλήματα που οποιοσδήποτε φοιτητής, άμα είναι αρκετά προικισμένος για νά κάψει τό πανεπιστήμιο — κτίριο και ιδεολογία —, θά έλυνε χωρίς κόπο μετά από την καλή χρήση τού πετρελαίου και τής κριτικής του. Δέν παρουσιάζουν ενδιαφέρον παρά μόνο ανάμεσα σέ δυό εφόδους κατά τού εμπορεύματος.

3. ΜΗΔΕΝΙΣΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΡΑΤΙΚΟΣ ΜΗΔΕΝΙΣΜΟΣ

Θεμελιωμένη στό σύστημα τής απόλυτης ανταλλαγής, η κοινωνία τής επιβίωσης παρασύρει στόν δαιμονικό κύκλο τής αλληλοανταλλαξιμότητας τίς αξίες και αρχές που είναι κοινά αποδεκτές και μοναδικά παραβιασμένες. Η θεαματική δίνη συγκεντρώνει, μέσα στην ακανόνιστα επιταχυνόμενη περιδίνηση ενός βρώμικου νερού πρός τό σημείο εκροής, τό σύνολο τών στάσεων που εκθειάζονται, κατηγορούνται, ενθαρρύνονται, επιτρέπονται, καταδικάζονται, κρίνονται.

Τό εμπορευματικό σύστημα παράγει τήν αντικειμενικότητα τού κενού μέσω μιάς αναπτυξιακής πορείας που απορροφά κάθε ανθρωπιά πρός όφελος τής συγκεκριμένης και καταπιεστικής αφαιρέσής της. Άλλοτε κοιμόμασταν για ένα αφεντικό, στό εξής επιβιώνουμε για μία οντότητα, για ένα φάντασμα. Αυτό που βαραι-

νει πάνω μας δέν είναι πιά τό κεφάλαιο αλλά η λογική τού εμπορεύματος, δέν είναι πιά η εξουσία ενός ανθρώπου ή μιάς τάξης που έχουν συνείδηση τής κυριαρχίας τους, ούτε καν μιάς κυνικής κάστας, αλλά η ιθύνουσα μηχανή τής οποίας οι ιθύνοντες, όπως ο αξιωματικός τής Αποικίας Καταδίκων τού Κάφκα, δέν είναι παρά αξιοκαταφρόνητα γρανάζια καταδικασμένα στή σκουριά τού εμφράγματος καί τής πρόωρης μαλάκυνσης εγκεφάλου.

Όντας νευρικό καί μυϊκό κέντρο τής θεαματικής-εμπορευματικής οργάνωσης, λόγος καί κοσμικό χέρι τού ανταλλακτικού ολοκληρωτισμού, τό κράτος μετατρέπεται, φθειρόμενο καί ενισχυόμενο, σέ μιά κυβερνητικοποιημένη εξουσία, σέ μιά αυτορύθμιση τής γενικής απορύθμισης, σέ μιά νομιμότητα καθαυτήν εκείνου που δέν έχει πιά νόμους. Στο μέτρο που η έκταση διασποράς του φτάνει παντού καί από παντού τούς ανθρώπους γιά νά τούς μετατρέψει σέ πολίτες μέ τά όλα τους (μέ τήν έννοια που μιλάμε γιά πανίσχυρους ευνούχους), η εξουσία του υποτάσσεται στίς επιταγές τής συσσώρευσης, τής αναπαραγωγής καί τής κοινωνικοποίησης τού εμπορεύματος.

Η ιδιότητα τού πολίτη ταυτίζεται μέ τό δικαίωμα εισβολής καί συμμετοχής στό θέαμα, ενώ τό θέαμα μεταφράζει σέ ποικιλίες μηδενισμού τήν προαγωγή όλων τών όντων καί όλων τών πραγμάτων που έχουν αναχθεί στήν κατάσταση εμπορεύματος. Αυτό ακριβώς τό διπλό αίσθημα διάψευσης προσδοκιών, ως ανθρώπινου όντος καί ως πολίτη-θεατή-παραγωγού-καταναλωτή τού εισβάλλοντος κενού, εξαπέλυσε τόν Μάη τού 1968 μιά πρώτη αλυσιδωτή αντίδραση όπου η απελευ-

θερωνόμενη υποκειμενική ενέργεια ταρακούνησε όλα τὰ στρώματα τού γαλλικού πληθυσμού. Σάν αστραπή, η τεράστια ελπίδα μιάς ανατροπής τού αντεστραμμένου κόσμου φώτισε — έστω και μόνο για τó διάστημα που χρειαζόταν για νά αναρωτηθεί κάποιος: “κι άν ήταν δυνατόν;” — μέχρι και τίς πió σκοτεινισμένες συνειδησεις.

Η οργή και τó μίσος που εξακολουθούν νά τρέφουν σήμερα τήν καταστολή, τόν εξορκισμό, τήν απώθηση εκείνου που ήθελαν νά παρουσιάσουν σάν έκρηξη τρέλας επειδή κατάγγελλε τήν κυρίαρχη τρέλα, δείχνουν περισσότερο από ποτέ μέ πόση βιαιότητα τó κατεστραμμένο πάθος μεταμορφώνεται σέ πάθος καταστροφής.

Γιά μιά πρώτη φορά, η επάνοδος τής κοινωνικής επανάστασης έβαλε τόν παλιό κόσμο απέναντι από τó στόχαστρο. Ο μέγάλος φόβος τού σάπιου εκατομμυρίου οριοθέτησε μέ συγκινησιακά περιττώματα τά ταξικά του σύνορα. Έστω κι άν είναι πασίγνωστο, στά γραφεία και στά εργαστήρια, ότι οι αρχηγοί βρωμάνε, είναι καλό νά ξέρουμε στό εξής ότι δέν έχουν παρά τήν οσμή τού εμπορευματικού συστήματος τó οποίο προστατεύουν. Και παντού όπου υπάρχουν αρχηγοί μπορείς νά μυρίσεις τó κράτος, και τήν ιεραρχημένη εξουσία που αποτελεί τήν ουσία του.

Ο Μάης τού 1968 αποκάλυψε στόν μεγαλύτερο αριθμό αυτό που η ιδεολογική σύγχυση πάσχιζε νά συγκαλύψει, τήν πραγματική πάλη ανάμεσα στό “κόμμα” τής αποσύνθεσης και τó “κόμμα” τού ολικού ξεπεράσματος. Στή συνέχεια η αμπώτιδα τού επαναστατικού κινήματος, τó οποίο έφερε μέσα του τή συλλογική

πραγμάτωση τών ατομικών επιθυμιών, απώθησε στη σφαίρα τού θεαματικού τήν ανάμνηση τής αυθεντικότητας, που βιώθηκε χωρίς συνέπεια.

Αναμφίβολα, η γιορτή που διακόπηκε σήμανε τή βάνουση επάνοδο σ' όλα τά άγχη, σ' όλες τις φαντασιώσεις τής απονέκρωσης, αλλά η γενική δυσaréσκεια φέρει τό σημάδι τού χτυπήματος που κόντεψε νά τήν αδειάσει σάν νά ήταν πυώδες απόστημα. Η θεαματική-εμπορευματική κοινωνία επαναφομοίωσε, στά πλαίσια μιάς νέας διχοτομίας, ένα μεγάλο μέρος τών δυναμειών που είχαν στραφεί ριζικά εναντίον της. Οι ιδεολογίες τσέπης συσπειρώθηκαν γύρω από μιά διπολική διάκριση, γύρω από έναν ανταγωνισμό μεταξύ τού αριστερισμού, που εμπεριέχει καί νοθεύει τήν ελπίδα μιάς ολικής επανάστασης, καί τού "δεξιισμού", που τής αντιτάσσεται μ' όλη τήν ενεργητικότητα τής παραίτησης που κατατρύχεται από οδύνη ή γίνεται αποδεκτή.

Η ψευδαισθηση τής ενδεχόμενης σύγκρουσης έχει τήν αλλοτριωτική πραγματικότητα μιάς σύγκρουσης ψευδαισθήσεων. Τό θέαμα σκηνοθετεί έτσι, γιά μιά δραματική κωμωδία, τήν πρωταρχική αντίφαση τού "κόμματος" τής επιβίωσης' καί εξαφανίζει ταχυδακτυλουργικά μέσα στά πλαίσια μιάς ιδεολογικής αριστεράς τήν αντιθεαματική εχθρότητα τού "κόμματος" τής ζωής, καί τό εγχείρημα τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης. Η εξεγερσιακή πραγματικότητα τού Μάη εξαφανίζεται κάτω από τό ψέμα καί εντάσσεται στήν προοπτική τής εξουσίας, αλλά ο αριστεριστικός φαναρονισμός τής προσφέρει μιά τόσο αξιοδάκρυτη μεταμφίεση ώστε ο πρόσκαιρα χαμένος χωρόχρονος εμφανίζεται περισσότερο σάν ένα κενό που δέν μπορεί νά

τό γεμίσει τίποτα εκτός από την επανάσταση.

Δεδομένου ότι η επανάσταση δεν υπάρχει για την εξουσία έξω από τό θέαμα, ο "δεξισμός" και ο αριστερισμός εκφράζουν στά πλαίσια της κυρίαρχης γλώσσας την αναγκαία επαναφομοίωση της πραγματικής σύγκρουσης. Άλλωστε, αν τό "κόμμα" τού ξεπεράσματος αργήσει νά εκδηλωθεί αποτελεσματικά, τίποτα δεν θά αντιταχθεί στό ξέσπασμα ενός τερατώδους και αιματηρού εμφυλίου πολέμου, σύμφωνα μέ τά μελοδραματικά πρότυπα τού φασισμού και τού αντιφασισμού.

Οι πρωταγωνιστές καλλωπίζουν τούς ρόλους τους. Η δεξιά χορωδία ψάλλει τό εγκώμιο τής τάξης, τού κράτους, τής ιεραρχίας, τού εμπορεύματος. Αυτό ισχύει, όχι δίχως προστριβές, από τούς πιό οξύφωνους μέχρι τούς πιό βαθύφωνους: νεοφασισμός, συντηρητισμός, σταλινισμός, σοσιαλδημοκρατισμός, συνδικαλισμός, τροτσκισμός. Στην αριστερή χορωδία, όπου η φωνασκία εντείνεται μαζί μέ τό λαχάνιασμα, η αμφισβητησιακή ιδεολογία κληρονόμησε τά κατάλοιπα τού αναρχισμού και μιά χούφτα αποσπασματικών διεκδικήσεων που ανάγονται σέ κάτι απόλυτο (ελευθερία τών γυναικών, τών ομοφυλόφιλων, τών παιδιών, τών καγκουρό)· ο γκρουπισμός, ο αντιγκρουπισμός, ο ατομικισμός, ο αυθορμητισμός και η συμβουλευτική ιδεολογία ψάλλουν μέ ύφος κριτικής κριτικής· ενώ ο σιτουασιονισμός, μόνος σέ μιά γωνιά, δίνει τόν τόνο και καμύνεται πως χτυπάει ό,τι περνάει μέσα στό βεληνεκές του.

Όλος αυτός ο σπουδαιοφανής παλιός κόσμος δεν έχει χάσει τίποτα από τούς εσωτερικούς του σπαραγ-

μούς, από τις διχογνωμίες του και τὰ μίση του, αλλά η υπόγεια πίεση τῆς ανεξέλεγκτης συνείδησης και τῆς πρακτικῆς τῆς επιβάλλει στό θέαμα μιὰ διχοτόμηση μα-νιχαϊκού τύπου, όπου ο “δεξισμός” και ο αριστερισμός αλληλοστηρίζονται και φουσκώνουν αμοιβαία μέ τό κενό γιά τό οποίο νιώθουν μιὰ κοινή φρίκη. Τό αποτέ-λεσμα είναι ο μηδενισμός νά αυξάνεται ακόμα περισσό-τερο.

Όσο ηλίθια κι ἄν είναι, η αριστεριστική ιδεολο-γία – ακριβώς επειδή είναι ηλίθια – διατηρεῖ τὰ ἴχνη τῆς ριζοσπαστικῆς θεωρίας. Ὄντας κατατεμαχισμένη επαναφομοίωση τῆς ολικῆς κριτικῆς, που τήν επεξερ-γάστηκαν κυρίως οί σιτουασιονιστές, ο αριστερισμός διατήρησε μέ τόν τρόπο του τήν ἀνάμνηση τῆς ριζο-σπαστικῆς θεωρίας τήν οποία παραποιεῖ. Η ἀμφισβή-τηση που ἔφτασε παντού υποκαθιστά γι’ αὐτόν τήν ε-νότητα, και η ιδεολογική του ἀρνηση κάθε ιδεολογίας τῆ ριζοσπαστικότητας.

Κάθε ἀμφισβήτηση ἐντάσσεται στός μηχανισμούς αυτορύθμισης που χαρακτηρίζουν τόν ἱμπεριαλισμό τού ἐμπορεύματος, αλλά ἐπισπεύδει τῆ φθορά τού συ-στήματος, και η φθορά γενικεύει τήν ἀμφισβήτηση. Πού αλλοῦ θά μπορούσαμε νά μετρήσουμε μέ ἀπλού-στερο τρόπο τήν αποτελεσματικότητα τῆς ἀμφισβήτη-σης ως στοιχείου φθοράς, ἄν ὄχι στό κέντρο βάρους τού θεαματικού-ἐμπορευματικού συστήματος, δηλαδή στό κράτος; Οί ἀπεργίες τῶν δημοσίων υπαλλήλων, τῶν αστυνομικῶν, τῶν δικαστῶν δέν είναι παρά τὰ δια-σκεδαστικά ἐπιφαινόμενα. Ἐκείνο που πλήττει πραγμα-τικά τό κράτος, και που αὐτό, σάν ὄργανο μεσολάβη-σης, καταστολῆς και ἐκμαυλισμοῦ, τό ἀντανακλά παν-

τού, είναι η πτωτική τάση της δύναμης επιβολής. Έτσι η έκρηξη μηδενισμού, που προκαλείται από την ανάπτυξη του εμπορευματικού συστήματος, το κατακυριεύει κι αυτό τη διαδίδει θέλοντας και μή. Πώς παρουσιάζεται η αλληλεπίδραση ανάμεσα στην πτωτική τάση της δύναμης επιβολής, τον θεαματικό ανταγωνισμό και το κράτος που κυβερνητικοποιείται;

Το ερώτημα δεν έχει νόημα έξω από το συγκινησιακό ενδιαφέρον που βρίσκεται στο φόντο του, και το οποίο χρειάζεται να υπενθυμίσουμε με δυο λόγια. Ήδη από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1960, ήταν σαφές ότι η δυσφορία στην κοινωνία προερχόταν από την υποβάθμιση του συγκινησιακού κλίματος. Όχι μόνο ο περιορισμός του χωρόχρονου της καθημερινής ζωής καταδίκασε στην επαναληπτικότητα και στη γραμμική εκροή, αλλά οι ρόλοι, αυτά τα υποκατάστατα της αυθεντικής πραγμάτωσης, βυθίζονται στη γενική απαξίωση. Η επίφαση πάθους εξαφανιζόταν. Μπορούσε τότε να προβλεφθεί ότι η συσσώρευση ανταλλακτικών αξιών χωρίς συγκινησιακή αξία θα προξενούσε μια κενή συγκινησιακή χρήση, μια ροπή προς τον μηδενισμό που θα έφτανε από τον άσκοπο φόνο μέχρι την παράλογη υπεράσπιση πεθαμένων αξιών, και που μόνο το επαναστατικό εγχείρημα θα μπορούσε να την ξαναοδηγήσει στη θετικότητα. Η διάταξη σε αριστερισμό και "δεξιισμό" οργανώνει και συγκεντρώνει τις μηδενιστικές παρορμήσεις, και ξαναβάζει σε τροχιά την πολιτική δίνοντας της μια ανανεωμένη συγκινησιακή κινητήρια δύναμη. Μια τέτοια χαριστικότητα δεν παραλείπει να αυξήσει τη σπουδαιότητα του παιγνιακού.

Όσο περισσότερο εντείνεται η πτωτική τάση τής δύναμης επιβολής, τόσο περισσότερο ο "δεξιμός" ζητά την επάνοδο σ' ένα ισχυρό κράτος, με εκδηλώσεις ξενοφοβίας, εθνικισμού, μετριοκρατίας. Η επέμβαση του τροχοπεδεί την αναγωγή τού κράτους σέ κυβερνητικοποιημένη εξουσία, πρὸς ὄφελος τής αστυνομικῆς καί εθνικῆς του λειτουργίας· βάζει ἐμπόδια στὸν δυναμισμό τού ἐμπορευματικῆς συστήματος ἀλλὰ ὄχι μὲ σταθερό τρόπο, ὅπως δείχνει καί ἡ πάλῃ ἀνάμεσα στὸν γέρικο φρανκισμό καί τὴν ἰσπανικὴ τεχνοκρατία. Ἄν ἐξαιτίας μίας ἔλλειψης ρύθμισης, ἐξαιτίας τῆς πίεσης τῶν ἀντιπολιτευτικῶν ἰδεολογιῶν, ἐξαιτίας τοπικῶν ἐπαναστατικῶν ἐνεργειῶν, ὁ ρυθμὸς τῆς κυβερνητικοποίησης ἐπιβραδύνεται, τότε ἡ πτωτικὴ τάση τῆς δύναμης ἐπιβολῆς υφίσταται ἓνα σταμάτημα. Ἡ ἀκραία πτέρυγα τού "δεξιμοῦ" δίνει, μέσα στὴν ἀνταγωνιστικὴ πάλῃ γιὰ τὴν ἐνίσχυση τού κράτους, τὸν τόνο στοὺς κρατικὸς ρεφορμιστῆς (φιλελεύθεροι, σταλινικοί, σοσιαλιστῆς, τροτσκιστῆς καί οἱ κομματικοὶ τοὺς μηχανισμοί, τὰ συνδικάτα τοὺς, οἱ ὁργανώσεις τοὺς, τὰ οικονομικὰ τοὺς συμβούλια)· ὁ ἀριστερισμὸς ἐνισχύεται στὸ μέτρο που ἡ ἀμφισβήτηση ἀπαντᾷ στὴν ἀνασυγκρότηση τῆς ἐξουσίας, ἐπαναφομοιώνει τὴν πραγματικὴ ἐναντίωση καί τείνει τότε νὰ δανειστεῖ ἀπὸ τὸν σιτουασιονισμό τὴν ἰδεολογία του τού ξεπεράσματος, τῆς δημιουργικότητος, τῆς ἀμεσότητος, στὴν ὁποία δὲν μπορεῖ νὰ δώσει, μέσα στὴ βιωνόμενη βία τῆς ἀφαίρεσης καί τῆ συγκεκριμένη συνείδηση τού κενού, παρὰ μιά πρακτικὴ τού τρομοκρατικῆς παιγνιδίου.

Ἀντίθετα, ἂν ἡ κυβερνητικοποίηση κάνει προόδους, ἐνεργοποιεῖ μέσα στὸν "δεξιμό" τὴν ἀντιπολίτευση

της άκρας δεξιάς, και επιβεβαιώνει την εξουσία των τεχνοκρατών. Η υποχώρηση του εξουσιαστικού κύρους βραχυκυκλώνει την αριστεριστική βία προς όφελος μιας ιδεολογίας που ζητά από τον σιτουασιονισμό την ενωτική του επίφαση και την αντιιδεολογική του ιδεολογία, και προτίθεται να θρέψει μ' ένα ρεφορμισμό της καθημερινής ζωής, με τις κοινοτικές του εμπειρίες, τον "εξανθρωπισμό" του εμπορευματικού συστήματος.

Η αρρυθμία της εμπορευματικής διεργασίας έχει σαν αποτέλεσμα να επιβεβαιώνονται σήμερα ταυτόχρονα τέτοιες τάσεις, χωρίς να φτάνουν σε στάδιο παροξυσμού. Ωστόσο, έξω από την επαναστατική προοπτική, ο μοναδικός δρόμος είναι ο δρόμος της τρομοκρατίας. Άν επικρατήσει ο ιδεολογικός ανταγωνισμός μεταξύ "δεξιμού" και αριστερισμού, ο εμφύλιος πόλεμος είναι αναπόφευκτος. Άν αντίθετα επέμβει η αυτορύθμιση του κράτους, αν ο ανταγωνισμός αποσυντεθεί, να μας και πάλι στα άλυτα προβλήματα της επιβίωσης και της πλήξης, στο πάθος της καταστροφής. Και στις δυό περιπτώσεις ο μηδενισμός κερδίζει.

Φαινομενικά τό κράτος θριαμβεύει εύκολα διεγείροντας τους Κοζάκους του μηδενισμού για να τους ηρεμήσει αμέσως με τό φάσμα του εμφυλίου πολέμου και με μία καταστολή που στρέφεται και προς τις δυό πλευρές, αν και μέσα στα πλαίσια της παράδοσης της ταξικής δικαιοσύνης. Τό να προσπαθεί να εμφανίζεται σαν κοινωνικός συμφιλιωτής – προς αυτή ακριβώς την κατεύθυνση όλα τά προγράμματα των κομμάτων ή των πολιτικών ομάδων σκιαγραφούν τό ιδανικό του μέλλον. Αρκεί όμως μία ελαφρά οπισθοδρόμηση, ένας κόκκος άμμου στα δίκτυα, για να ξεσπάσει η κρίση, ή

μάλλον για να αποκαλύψει την άμεση πραγματικότητα της. Ἐάν ο καπιταλισμός πάθαινε κρίσεις, τό θεαματικό-εμπορευματικό σύστημα δέν κινδυνεύει καθόλου ἀπ' αὐτή τήν πλευρά, γιά τόν ἀπλούστατο λόγο ὅτι βρῖσκεται σέ μόνιμη κατάσταση κρίσης, ὅτι εἶναι ἡ αὐτορύθμιση τῆς ἀπορύθμισης που προκάλεσε ἡ συσσώρευση καί ἡ κοινωνικοποίηση τοῦ ἐμπορεύματος ὄντας εἰκόνα τῆς "ἐπιλυμένης" κρίσης στόν ἀντεστραμμένο κόσμο τοῦ θεάματος, ἀπορροφά μέσα σ' ἓνα χρόνο που ἔχει ἀναχθεῖ σέ διάρκεια — σ' ἓναν χρόνο μετρημένο καί που τοῦ μετρίεται — τήν ολοένα βαθύτερη κρίση τῆς θέλησης γιά ζωή.

Μέ τό παραμικρό πρόσχημα — οικονομική ὑφεση, αστυνομική θηριωδία, ποδοσφαιρικές ταραχές, τακτοποίηση λογαριασμών... — ἡ κοινωνική βία θά ξαναρχίσει τήν πορεία της. Δέν εἶναι ἄραγε ἡ στιγμή γιά νά ἐμποτισθούμε σέ βάθος ἀπό τή ριζοσπαστική θεωρία, γιά νά συμπεριφερόμαστε σάν μετριοπαθεῖς ἐνώ εργαζόμαστε γιά τήν πρόοδο τῆς διεθνούς ἐπανάστασης; Γιατί ἂν τό κόμμα τοῦ ξεπεράσματος δέν κατορθώσει νά ἀφανίσει τίς συνθήκες τῆς ἐπιβίωσης, αὐτό θά σημάνει τήν αυτοκαταστροφή γιά ὅλους. Ἐάν οἱ Κοζάκοι ξαμολυθοῦν, ἂν οἱ μισθοφόροι καί οἱ ντεσπεράντο τοῦ μηδενισμοῦ τεθοῦν σέ κίνηση, δέν θά τελειώσει εὐκόλα τό καλαμπούρι τοῦ αἵματος.

Δέν ὑπάρχει οπισθοδρόμηση. Ἐάν ἡ κοινωνία τῆς ἐπιβίωσης ορκίστηκε νά μάς παραλύσει σιγά σιγά, νά ἓνας λόγος γιά νά ἀποφύγουμε τόν ἀργό θάνατο στούς οχετούς τῆς μοναξιάς, ἀνάμεσα στήν πλήξη καί τή ρύπανση ἔνας λόγος γιά νά ἐπισπεύσουμε χαρωπά τήν πορεία τῶν πραγμάτων καί τοῦ θανάτου τῶν ἀντικειμε-

νοποιημένων όντων.

Άν η μέγγενη σφίξει ακόμα περισσότερο, πολλοί θά θεωρήσουν προτιμότερο νά πεθάνουν προσφέροντας στον εαυτό τους τήν απόλαυση νά πάρει μαζί του, μέ τή βόμβα, μέ τό μαχαίρι ή μέ τόν όλμο, τούς πρώτους αξιωματικούς τής επιβίωσης που θά βρεθούν μπροστά του: δικαστές, παπάδες, μπάτσους, αφεντικά, προϊσταμένους. Νά οι συνθήκες που ο Κερντερουά, ο Μαλντορόρ, οι Σκύθες τού Μπλόκ και ο Αρτώ καλούσαν από τά έγκατα τής καταπιεσμένης υποκειμενικότητας. Περιμένουν στον δρόμο, όπου οι εφημερίδες αναδιανέμουν τήν εγκληματικότητα, περνούν τά μικροσυμβάντα από τό κόσκινο που τά βάζει στον λογαριασμό τού "δεξιμού" ή τού αριστερισμού, αποσαφηνίζουν τούς ρόλους τρέφοντάς τους σύμφωνα μέ τά στερεότυπα τής οργής ή τής αγανάκτησης.

Ευγενικές ψυχές τής κυρίαρχης γλώσσας, είσαστε σείς που παρακινείτε στον φόνο, στο μίσος, στη λεηλασία, στον εμφύλιο πόλεμο. Στη σκιά τού ωμού και γελοίου θεάματος αναδύεται ο παλιός πόλεμος τών φτωχών ενάντια στους πλούσιους, που σήμερα συγκαλύπτεται και παραποιείται από τήν ιδεολογική διάθλαση, ο πόλεμος τών φτωχών που θέλουν νά παραμείνουν έτσι και τών φτωχών που θέλουν νά πάνσουν νά είναι φτωχοί.

Άν η ιστορία αργήσει νά εξαγγείλει, μέ τή φωνή τών προλεταρίων τού αντιπρολεταριάτου, τή διαταγή εξόντωσης τού εμπορευματικού συστήματος, τήν οποία αυτοί είναι ικανοί νά εκτελέσουν, οι παλιές μορφές τής λεγκαλιστικής και ιλλεγκαλιστικής βίας θά ενοποιήσουν τά δυό στρατόπεδα στα πλαίσια μιας ταυτόσημης

καί ανταγωνιστικής αυτοκαταστροφής. Στήν ακραία πτέρυγα τού "δεξιμού" καί στόν σιτουασιονιστικοποιημένο αριστερισμό, τό τρομοκρατικό παιγνίδι ήδη επικρατεί σάν ιδεολογική πρακτική τού τέλους τών ιδεολογιών. Ἄν δέν σώσουμε τό παιγνιακό, θά σωθεῖ ἐνάντια σέ μάς.

Ο "δεξιμός" ἔχει ξαμολύσει τά ἄθλια υποκείμενά του. Ἡ λευκή τρομοκρατία προαναγγέλλεται μέ τή συνηθισμένη μόχα τού φόβου. Τό κυνήγι τού αριστερῆστικου θηράματος παρατάσσει τά θλιβερά πτόνια, μέσα στήν αὐτάρεσκη μνησικακία τῆς ανικανότητας γιά ἀπόλαυση. Οἱ αυθάδεις, μαλλιάδες ἢ Ἄραβες νεαροί πληρώνουν τόν λογαριασμό τών πόθων που μπλοκαρίστηκαν μέσα στό θέαμα, τό τίμημα τῆς ἡδονοβλεψίας που φτάνει τήν αποτελεσματικότητα τού αστυνομικοῦ ανακλαστικοῦ καταστέλλοντας, σέ ὅ,τι βλέπει καί ἐπιζητεῖ νά δει, τήν ἐπιθυμία νά συμμετάσχει πραγματικά.

Μέσω τού παιγνιδιοῦ τών ανταγωνισμῶν, ἄν στήν ἀνανδρία τών μπατσοειδῶν μικροαστῶν πάψει νά ἀποκρίνεται ἡ ἀνανδρία τών φίλων τών θυμάτων καί τών δυνητικῶν θυμάτων, ἡ τακτική τών ἀντιποίνων θά ἐπικρατήσῃ ἀπέναντι στίς ἐκδηλώσεις ἐξορκισμοῦ καί προσκοπισμοῦ διαμαρτυρίας.

Ἕνας ἐργάτης πυροβολεῖ τόν προῖστάμενό του, δέν τόν πετυχαίνει, καί σκοτῶνει ἀπό ἀδεξιότητα ἕναν αστυνομικό. Ο εἰσαγγελέας τού κακουργιοδικείου τού Λουάρ-Ατλαντικ ζητά καί πετυχαίνει τήν καταδίκη του σέ θάνατο. Ο κύκλος ἐκλείσει. Ὅταν τό παράδειγμα τῆς συμμορίας τού Μπάαντερ θά διαδοθεῖ, καί τά πάντα συντείνουν νά υποκινήσουν κάτι τέτοιο, ο εἰ-

σαγγελέας θά υποστεί τήν τιμωρία που επιβάλλει στον εαυτό του, μέσω παρενθέτων προσώπων, κάθε φορά που καταστέλλει στους άλλους τήν ίδια του τήν άρνηση των ταπεινώσεων. Δέν περνάει μήνας δίχως η συνδικαλιστική υπηρεσία περιφρούρησης καί τά εργοδοτικά κομμάντο νά επέμβουν ενάντια στους "άγριους" απεργούς, δίχως η αστυνομία νά φυλακίσει, νά κακοποιήσει ή νά σκοτώσει κατά λάθος. Μήπως θά μπορούσε νά υπάρξει καλύτερη παρότρυνση για τό αντάρτικο των πόλεων, για τήν "άγρια" αυτοάμυνα; Όσο δέν θά γίνεται παντού καί ανεπιφύλακτα αποδεκτό ότι πρέπει νά καταστραφεί τό εμπορευματικό σύστημα καί νά μπουν οι βάσεις τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης, καμιά καταστολή, καμιά υπόσχεση, καμιά σωφροσύνη δέν θά κατορθώσουν νά εκτρέψουν τούς εξεγερμένους τής επιβίωσης από τή γενική αυτοκαταστροφή καί τήν κυκλοφορούσα λογική σύμφωνα μέ τήν οποία αξίζει περισσότερο νά καθαρίσεις έναν αστυνομικό παρά νά αυτοκτονήσεις, νά σκοτώσεις ένα δικαστή παρά νά καθαρίσεις έναν αστυνομικό, νά λυντσάρεις ένα αφεντικό παρά νά σκοτώσεις ένα δικαστή, καί νά λεηλατήσεις τά μεγάλα καταστήματα, νά πυρπολήσεις τό Χρηματιστήριο, νά καταστρέψεις τίς τράπεζες, νά τινάξεις στον αέρα τίς εκκλησίες παρά νά λυντσάρεις τούς αρχηγούς γιατί είναι ακριβώς οι μπάτσοι, οι δικαστές, τά αφεντικά, οι αρχηγοί, οι υπέρμαχοι τού εμπορεύματος καί τού συστήματος θανάτου του που επιβάλλουν τούς κανόνες τού τρομοκρατικού παιγνιδιού καί πολλαπλασιάζουν τήν αναπαράστασή τους.

Η ιλλεγκαλιστική προτροπή έχει χάσει σήμερα τόν παρωχημένο βολонταρισμό της. Η θεαματική οργάνω-

ση παρακινεί επιτακτικότερα στή βία απ' ό,τι οι αναρχικοί του παρελθόντος. Τό μίσος γιά τήν οικογένεια δέν χρειάζεται απολογητές εφόσον τό εμπορευματικό σύστημα δέν χρειάζεται τήν οικογένεια. Από τή στιγμή όμως που ο "δεξισμός" — θεαματική λειτουργία τού αρνητικού μηδενισμού — ανασταίνει τήν πατρική εξουσία, άσχετα άν είναι δεσποτική ή ρεφορμιστική, αυτό αποτελεί τόν παιγνιακό λόγο τού θετικού μηδενισμού γιά νά αντισταθμίσει μέ αποσπασματική βία τήν απώλεια τού ενωτικού εγχειρήματος τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης.

Μή φέρνοντας στά παιδιά τή συνείδηση τού πλούτου τους καί τής καταληλάτησής τους(11), η διαταραχή που εισάγει στους κόλπους τους τό εμπορευματικό σύστημα, η οποία τά πλήττει καί άμεσα καί μέ τή μεσολάβηση τής οικογένειας, αρκεί γιά νά σπείρει τήν ανησυχία στις οικογενειακές εστίες καί στους συνδέσμους γονέων. Δέν υπάρχει τίποτα προφητικό στή διαβεβαίωση ότι μιá τέτοια ανησυχία απέχει πολύ από τό νά πάρει τέλος.

Τό κατακερματισμένο μίσος χτυπάει σκληρότερα από τό ενωτικό σόκ τών αρνήσεων. Όταν οι φυλακισμένοι τού έξω κόσμου θά σπεύσουν σέ βοήθεια τών φυλακισμένων που βρίσκονται στις ειδικθείς Βασίλλες, όταν τά θύματα τής κοινωνικής αλλοτρίωσης θά απελευθερώσουν τά θύματα τής λεγόμενης διανοητικής αλλοτρίωσης, τότε η απελπισία επειδή δέν φαίνεται διέξοδος από τήν κοινωνία τής επιβίωσης θά χοροστατήσει στή σφαγή τών δεσμοφυλάκων καί τών αστυνομικών μέ τίς λευκές μπλούζες.

Γρασσάροντας τό θεαματικό ψέμα μέ τά κατάλοιπα

της ουράνιας αυταπάτης, οι παπάδες προσελκύουν τη λαϊκή οργή πιό σίγουρα απ' ό,τι τόν κεραυνό που άλλοτε καλούσαν εναντίον τών ασεβών. Όντας μπαλωματήδες της ενδόμυχης αλλοτρίωσης, σαλιμπάγκοι της θυσίας, εμπορικοί αντιπρόσωποι τού τσογλανιού της Ναζαρέτ καί τού αγίου Γκουεβάρρα, οφείλουν νά γνωρίζουν πως τίποτα δέν μπορεί νά τούς σώσει εκτός ίσως από τήν έμπρακτη κριτική της θρησκείας, τήν επανεμφάνιση που θά κάνουν οι φωτιές χαράς της Κομμούνας καί της Ισπανικής επανάστασης, τή φλόγα που θά μεταφερθεί οικουμενικά από τις εκκλησίες στις συναγωγές, από τά τζαμιά στους βουδιστικούς ναούς, μέχρι νά μήν απομείνει λίθος επί λίθου από τή θεϊκή αχρειότητα.

Η πορεία τού μηδενισμού χλευάζει τήν επίκληση της Αποκάλυψης. Άν τó προλεταριάτο δέν αυτοκαταστραφεί γρήγορα βάζοντας τέλος στην ταξική κοινωνία, στην κοινωνία της επιβίωσης, στό θεαματικό-εμπορευματικό σύστημα, στην προοπτική της εξουσίας, άν δέν θεμελιώσει τή γενικευμένη αυτοδιεύθυνση, τήν κοινωνική αρμονία μέσω τού παιγνιδιού τών κυρίαρχων συνελεύσεων καί τών συμβουλιών τους, τότε η δυσανεξία της επιβίωσης κινδυνεύει νά γενικεύσει τó εξαρτημένο ανακλαστικό τού θανάτου.

Παλαιότερα, σέ πολύ λιγότερο ευνοϊκές συνθήκες, η ναζιστική μανία έδωσε τόν τόνο. Τό θέλγητρο τού άμεσου αφηρημένου κέρδους — η οικολογική καταστροφή δέν είναι παρά μιά μόνο όψη του — εκφράζει, μέσα στην απώθηση καί τήν αντιστροφή, τήν ατομικά δοκιμαζόμενη απ' όλους ένταση πρός μιά ζωή μέ πολλαπλότητα παθών. Άν τó βάρος μιάς τέτοιας κοινωνι-

κής αντιστροφής, που ενθαρρύνεται αντικειμενικά από τη λογική του εμπορεύματος, μπλοκάρει την αντιστροφή προοπτικής, αποκλείσει τό ολικό ξεπέρασμα, δημιουργήσει απόγνωση ακόμα και στην επαναστατική συνείδηση, απομονώσει και καταστρέψει τις απόπειρες εξέγερσης, δέν θά μάς απομείνει παρά μόνο τό παιγνίδι τής καταστροφής πρός όλες τις κατευθύνσεις, η απόλαυση αυτοκτονίας τής τρομοκρατίας, τό άτακτο πιστολίδι ενός κοινωνικού γουέστερν όπου όλοι αξίζουν τή σφαίρα που τούς χτυπάει. Όλα ή τίποτα, αλλά όχι τήν επιβίωση. Επανάσταση ή τρομοκρατία.

Πάντως η κυριαρχία του θεάματος δέν είναι σήμερα τέτοια ώστε τό προλεταριάτο νά αποκρύβεται τελείως από τόν εαυτό του. Μάταια η αυξανόμενη προλεταριοποίηση παρουσιάζεται, μέσω τής κουλτουροποίησης και τών κραχτών της, σαν μιά νέα νέγρικη υπόσταση, σαν μιά υπερηφάνεια του νά μήν είσαι τίποτα, δηλαδή σαν κάτι που βρίσκεται στην κλίμακα τής φαινομενικότητας. Κανένας προλετάριος δέν αισθάνεται άνετα μέσα στην προλεταριοποίηση, κι αυτό δέν έχει τίποτα καθησυχαστικό για όποιον θά ήθελε νά τόν πείσει για τό αντίθετο.

Και όχι μόνο αυτό: όλα όσα θυμίζουν τις ονειροπολήσεις τής υποκειμενικότητας και τις ελπίδες τής θέλησης για ζωή εξακολουθούν νά ασκούν, παρ' όλα τά ιδεολογικά περιβλήματα, μιά μαγνητική δύναμη στους περισσότερους. Καθώς η σιτουασιονιστική θεωρία είχε συναντήσει, πριν τό 1968 και παρά τήν περιορισμένη διάδοσή της, τήν καλύτερη υποδοχή από τά μυαλά που είχαν αυθόρμητα τή διάθεση νά τήν κατανοήσουν και

νά τή βάλουν σέ πράξη, η ιδεολογική της παραποίηση δέν έχασε τήν ορθολογική και συγκινησιακή της έλξη παρά μόνο γιά νά κερδίσει σέ σαγηνευτική δύναμη. Όσο τερατώδης κι άν είναι η χρησιμοποίησή τους στά κυκλώματα τής κυρίαρχης γλώσσας, ορισμένες λέξεις όπως η επιβίωση, τό θέαμα, η ατομική πραγμάτωση, η ολική κριτική, δείχνουν αρκετά καθαρά ότι τό θέαμα επαναφομοιώνει δύσκολα τή ριζοσπαστική θεωρία, και ακόμα δυσκολότερα εκείνους που τή βάζουν σέ πράξη μέ τήν κριτική συνείδηση τής ενδεχόμενης επαναφομοίωσης.

Άν ο σιτουασιονισμός γίνεται η πανάκεια τού αριστερισμού, η ψευτοενότητά του μέσα στήν αποσύνθεση, αυτό σημαίνει επίσης ότι αποτελεί τήν τελευταία ιδεολογία, εκείνην που δέν μπορεί παρά νά εξαφανιστεί, είτε μέσα στήν αλλοτριωμένη πραγματικότητα τού τρομοκρατικού παιγνιδιού, είτε μέσα στήν πορεία πραγμάτωσης τού σιτουασιονιστικού εγχειρήματος. Από κριτική ιδεολογία, δέν μπορεί παρά νά γίνει οπλισμένη ιδεολογία και από ψευτοενότητα τών αρνήσεων, δέν μπορεί παρά νά γίνει μέτωπο τών παρανομούντων που μεταφέρουν διαχωρισμένα τή μερική εξέγερση σ' όλα τά μέτωπα τής καταπίεσης και τού ψέματος.

Στό έσχατο στάδιό της, μιά τέτοια επαναφομοίωση φέρνει επίσης στό φώς έναν ουσιώδη διαχωρισμό, βασική αρχή κάθε ιεραρχίας, κάθε θυσίας, κάθε διαχωρισμού: τή διαίρεση μεταξύ διανοητικού και χειρωνακτικού.

Ενώ η συσσώρευση και η κοινωνικοποίηση τού εμπορεύματος επιφέρουν μιά πτωτική τάση τής δύναμης

επιβολής, η απαξίωση τού ρόλου καί τής λειτουργίας τού διανοούμενου συμπίπτει μέ τήν κουλτουροποίηση τού θεάματος. Απορροφώντας τήν κουλτούρα, τό θέαμα τείνει νά περιορίσει τόν διανοητικό ρόλο σέ μιá γραφειοκρατική λειτουργία, ενώ η αυτοαφαίρεση, μέσα στούς ρόλους που δυναστεύουν τό άτομο, γίνεται αισθητή σάν προαγωγή καί σάν οπισθοδρόμηση πρός τόν διανοητικισμό.

Ο θεατής διανοητικοποιείται στό μέτρο που τό θέαμα αποξηραίνει τις δεξαμενές τής κουλτούρας. Κατά τρόπο ώστε, αρνούμενος τόν εαυτό του σάν θεατής, σάν μέτοχος τής γενικής παθητικότητας, σάν σύνολο ρόλων, ο καθένας καταλήγει νά αυτοκριτικαριστεί μέσα στην επιβεβλημένη διανοητικοποίησή του.

Αντίθετα από τήν παλιά μνησικακία τών αυτοδιδάκτων καί τών αμαθών απέναντι στούς πατενταρισμένους ανθρώπους τής κουλτούρας, η αυθόρμητη άρνηση τού διανοητικισμού ανταποκρίνεται σέ μιá συγκεχυμένη κριτική τού θεάματος καί τών ρόλων. Έτσι καταντάει διασκεδαστικό νά βλέπουμε πώς, μέσα στόν ανταγωνισμό τών ιδεολογιών τής δεξιάς καί τής αριστεράς, ο διανοητικισμός τών αντιδιανοουμένων ορθώνεται ενάντια στούς διανοουμένους τού αντιδιανοητικισμού' πώς οι σκεπτόμενοι ηλίθιοι κάνουν πόλεμο μέ τούς ηλίθιους που σκέπτονται. Ο διανοούμενος — τής ακαδημίας, τών αραχτάδικων ή τών μικροοργανώσεων — εκκρίνει ιδεολογία, ενώ η γενικευμένη ιδεολογία διανοητικοποιεί καί τόν πιό αποκτηνωμένο παλαιό πολεμιστή. Οι κοινωνικές αλλαγές προκλήθηκαν μέχρι τώρα μόνο από τήν αναταραχή τών διανοουμένων, υπό τόν έλεγχο τους, μέ τή μεσολάβηση τής κουλτούρας.

Ἐν αναλογιστοῦμε πῶς ἡ ριζοσπαστικότητα τοῦ Μάρξ, τοῦ Σάντ, τοῦ Φουριέ κατέληξε νά εξαφανιστεῖ, πῶς ἀρχίζει νά αναβιώνει μέσα στό σιτουασιονιστικό ἐγχείρημα καί πῶς κινδυνεύει νά γίνει στά χέρια τῆς νέας διανοητικῆς καθολικότητος ἓνα ἀκατάληπτο συνοθύλευμα διπλά καταδικασμένο ἀπό τήν τρομοκρατική πρακτική – σάν σκοτεινή πηγὴ τῆς καί σάν ἀχρηστη ἀφηρημένη τῆς διάστασις –, φαίνεται ἐπιτακτικό νά τῆ μεταδώσουμε σ' ἐκείνους που γνωρίζουν τῆ χρήση τῆς ἐφόσον προέρχεται ἀπό τήν πρακτική τους καί μόνο ἡ πρακτική τους μπορεῖ νά τῆ συνεχίσει ἀσταμάτητα. Τώρα χρειάζεται ἐκείνοι που τῆ μεταδίδουν καί τῆ συνεχίζουν νά εἶναι ἤδη ντεκλασέ μέ συνείδηση τοῦ ἀγῶνα γιὰ τῆ διάλυση τῶν τάξεων, ἐπαναστάτες που ζοῦν μέ ὅσο τὸ δυνατόν πιό ἐνωτικό τρόπο καί θέλουν νά ἀποδείξουν τήν ἀποτελεσματικότητά τους καταστρέφοντας τῆ ρίζα τοῦ κόσμου τῶν διαχωρισμῶν.

Ἀπὸ αὐτοὺς που ετοιμάζονται νά δράσουν μονάχι ἐπειδὴ ξέρουν ὅτι χιλιάδες ἄλλοι θὰ δράσουν πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση, θὰ γεννηθεῖ τὸ "κόμμα" τοῦ ξεπεράσματος, αὐτὴ ἡ ἀναβίωση, μέσα σὲ πολὺ ευνσικότερες συνθήκες, ἐκείνου που ὁ Μάρξ καί ὁ Ἐνγκελς ἀποκάλεσαν "τὸ κόμμα μας".

4. ΤΟ "ΚΟΜΜΑ" ΤΟΥ ΞΕΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΑΤΡΕΠΤΙΚΟ ΠΑΙΓΝΙΔΙ

"... Η ανθρωπότητα δέν θά καταστραφεί ούτε από την Αταξία τής αναρχίας ούτε από τή σύγχυση τού Δεσποτισμού (...) απ' αυτή τή νέα σύγκρουση τών δυό πρωταρχικών δυνάμεων τού ανθρώπου, δέν θά προκύψει παρά μιά Επανάσταση που θά τόν διατηρήσει."
("Ο υ ρ ρ ά α! ή Η ε π α ν ά σ τ α σ η από τ ο ύ ς Κ ο ζ ά κ ο υ ς")

Στό μέτρο που συνεχίζεται η διαδικασία συσσώρευσης και κοινωνικοποίησης τού εμπορεύματος, η παλιά αντίθεση μεταξύ ιδιωτικού και κρατικού καπιταλισμού αυτοαναιρείται μέσα στην ολοκληρωτική πραγματικότητα τού θεαματικού-εμπορευματικού συστήματος.

Εξατομικεύοντας τήν αλλοτρίωση, η εμπορευματική καθολικότητα κάνει τόν καθένα νά ψηλαφίσει τήν ταυτότητα που υπάρχει ανάμεσα σ' όλες τίς μορφές καταπίεσης και ψέματος και τή διαδικασία αναγωγής μέ τήν οποία η ζωή μετατρέπεται σέ επιβίωση. Από μιά αντίστροφη κατεύθυνση, όλες οι μορφές άρνησης εμπεριέχουν τή συλλογική διάδοση τής θέλησης για ζωή, που τή νιώθει ο καθένας ατομικά.

Τά πάντα τείνουν νά γίνουν εμπόρευμα μέσα σέ μιά διαδικασία όπου όσα αντιτάσσονται στόν εμπορευματικό ιμπεριαλισμό τείνουν νά γίνουν τά πάντα. Η επανάσταση πηγάζει απ' αυτή τή συνειδητοποίηση. Η ρίζα τής θεαματικής-εμπορευματικής κοινωνίας είναι τò ε-

μπόρευμα, τὸ εἶναι καὶ τὸ ἀντικείμενο που ἔχουν μετασχηματιστεῖ μὲ ολοκληρωτικὸ τρόπο σὲ ανταλλακτικὴ ἀξία. Ἡ ρίζα τῆς γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος, τὸ συγκεκριμένο ἄτομο μέσα στὴν ἐνωτικὴ καὶ συλλογικὴ πορεία ἀπελευθέρωσής του.

Ἡ γοητεία που ἀσκεῖ σήμερα ὁ σιτουασιονισμὸς δείχνει ὅτι ἡ ριζοσπαστικὴ θεωρία ἔχει ἀγγίξει μιὰ φράξια τοῦ προλεταριάτου, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ φράξια τὴν ἔκανε κτῆμα τῆς μόνο ἀποσπασματικά. Ἐπειδὴ ἡ φράξια που ἀγγίχτηκε ἦταν ἡ φράξια τῶν διανοητικῶν ἐργαζομένων, ἐπειδὴ διέθετε πολὺ λίγη ἀποτελεσματικότητα στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ ἐμπορευματικοῦ συστήματος, ἐπειδὴ τὸ σταλινικὸ γκέτο ἀπομόνωσε τὴν ἐργατικὴ φράξια, κτλ. Ἀλλὰ ἐπίσης ἐπειδὴ ἡ πρακτικὴ τῆς ριζοσπαστικότητας δὲν εἶχε ἀρκετὴ ἀκρίβεια.

Ὅσο ἀπαραίτητες κι ἂν εἶναι, ἡ ἀρνήση τῆς ἱεραρχίας, ἡ ὀλικὴ κριτικὴ, ἡ διαρκὴς ἀνάλυση, ἡ διάδοση τῆς ριζοσπαστικῆς θεωρίας καὶ ἡ πρακτικὴ τῆς, δὲν θὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὸν κίνδυνο τῆς ἰδεολογικῆς ὀλίσθησης καὶ τὸν ἠθικὸ εἰσιθελισμό που ἐπιχειρεῖ νὰ τῆς ἀντιταχθεῖ, ὅσο ἡ ρίζα τοῦ ἐμπορευματικοῦ συστήματος δὲν θὰ ἔχει πληγθεῖ ἀπὸ μιὰ συλλογικὴ δράση ὅπου τὰ ἀτομικὰ πάθη δεσπάζουν καὶ ἀλληλοσυναρμόζονται, ἀπὸ ἓνα ἀνατρεπτικὸ παιγνίδι ὅπου ἡ βιωνόμενη περιπέτεια δοκιμάζει, μὲ ἐκτροπές-οικειοποιήσεις καὶ σαμποτάζ, τὴν καταστροφὴ τοῦ ἐμπορεύματος καὶ τὴ γενικευμένη αυτοδιεύθυνση.

Ἡ ἐδραίωση τῆς θέλησης γιὰ ζωὴ, ἡ ἀποσαφήνιση τῶν κινήτρων τῆς ριζοσπαστικῆς υποκειμενικότητας, τὸ κάλεσμα στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς θυσίας, τοῦ ρόλου, τοῦ μιλιταντισμοῦ, ἀποκοτὴν τὸ ἀληθινὸ τους

νόημα μόνο μέσα σέ μιά πρακτική 1:ου η αποτελεσματικότητα της θεμελιώνει αντικειμενικά τήν ελπίδα ριζικής αλλαγής τών κυρίαρχων συνθηκών. Στίς περιόδους όπου επεξεργαζόταν η ανάλυση τών νέων ιστορικών συνθηκών, οι απαιτήσεις που επιβάλλονταν στόν επαναστάτη στά πλαίσια τής ενότητας τής θεωρίας του καί τής πρακτικής του υπάκουαν στήν ανάγκη θεμελίωσης μιάς συνοχής, μέ ουσιαστικά αμυντικό τρόπο, σ' ένα κόσμο όπου όλα τού ήταν εχθρικά. Αδυνατώντας νά κλονίσει άμεσα τίς αλλοτριωτικές συνθήκες, η επιθετική τακτική συνίστατο στό νά τά βάζεις μέ πρόσωπα, νά αντιμετωπίζεις σάν εχθρό οποιονδήποτε συμπαρατασσόταν μέ τίς κυρίαρχες συνθήκες.

Στό εξής είναι δυνατόν νά απαιτηθούν λιγότερα καί νά αποκτηθούν περισσότερα από τόν επαναστάτη αντι-“αγωνιστή”, γιατί είναι δυνατόν νά περάσει στήν επίθεση κατά τού συστήματος, νά αναπτύξει άμιλλα γιά τήν αποτελεσματικότητα τών πληγμάτων που καταφέρονται καί νά αποδείξει μέ τήν πρακτική τού **α ν α τ ρ ε π τ ι κ ο ύ π α ι γ ν ι δ ι ο ύ** τήν υπεροχή τών παθών του μέσα στήν ορθολογικότητα που τά ζωογονεί.

Γιατί νά μή διαλέξουμε τήν ευκολία; Όπου υπάρχει ανταλλαγή δέν υπάρχει απόλαυση. Πάποτε νά εγκαταλείπετε τή ζωή γιά τή σκιά, νά βουλιάζετε στήν πλήξη, νά γίνεστε “αγωνιστές” τού मिलानτισμού, νά δουλεύετε, νά ιεραρχείτε, νά παραιτείστε, νά προγραμματίζετε, νά δράτε γιά νά μήν πείτε τίποτα, νά τό πάτε όσο σάς πάει. Πάποτε νά εξοικονομείτε τή μηδαμινότητα. Χαλαρώστε, καί δίχως προσπάθειες ξανασανακαλύψτε τήν περιπέτεια τού σαμποτάζ καί τής εκτροπής-οικειοποίησης, μάθετε νά παίζετε, μονάχοι ή μαζί μέ άλλους,

τήν καταστροφή τού εμπορευματικού συστήματος, μέ κινδύνους καί απολαύσεις.

Η θεωρία δέν κατανοείται ριζοσπαστικά όσο δέν δοκιμάζεται. Δέν αγγίζει παρά μόνο επιφανειακά τό άτομο που δέν ανακαλύπτει μέσα της τή χρήση που μπορεί νά αντλήσει απ' αυτήν η θέλησή του γιά ζωή. Έξω από μιά τέτοια ενότητα, τά πάθη μπλοκάρονται, στρέφονται ενάντια στόν εαυτό τους, η θεωρία καταμαχίζεται, η ιδεολογία καί τά πάθη συμφιλιώνονται μέσα στήν ίδια αντιστροφή. Ή η τρομοκρατία ή τό ανατρεπτικό παιγνίδι. Τό διακυβευόμενο είναι σημαντικό. Μετά από εκείνο που οι κοινωνιολόγοι μπόρεσαν νά αποκαλέσουν έκρηξη τού Μάη — επειδή δέν τούς τίναξε στόν αέρα —, τά αγρίμια τού αυθορμητισμού έχουν ξαμολυθεί. Η αυτορύθμιση τής εξουσίας, που απειλείται από παντού όπως καί απειλεί από παντού, υπολογίζει στόν ανταγωνισμό μεταξύ “δεξιμού” καί αριστερισμού, καί στή φθορά του, γιά νά καναλιζάρει τήν υποκειμενική ενέργεια. Γιά όποιον όμως ανακαλύπτει ξαφνικά τή μοναδικότητα τού υποκειμενικού του σύμπαντος, τήν πολλαπλότητα τών επιθυμιών, τή βιαιότητα τής θέλησης γιά ζωή, τί τό πίο αθώα ευχάριστο από τή χειρονομία νά πετάξει στή μηχανή τών καθημερινών καφονιών λίγα παλιοσίδερα; Τό “κόμμα” τού ξεπεράσματος θά γεννηθεί από τέτοιες χειρονομίες, από τέτοια άτομα. Η ύπαρξή του σάν συλλογική εκδήλωση συνδέεται μέ τό ερώτημα: τί μπορεί νά κάνει κάθε άτομο γιά νά καταστρέψει ό,τι τό καταστρέφει, πολλαπλασιάζοντας τίς πιθανότητές του γιά μιά αυθεντική ζωή; Από τήν απάντηση τών γεγονότων θά προέλθει η γενικευμένη αυτοδιεύθυνση.

Όχι μόνο τό ανατρεπτικό παιγνίδι αποκλείει, γιά λόγους στοιχειώδους συνοχής, κάθε μιλιταντιστική πρακτική, κάθε δράση που θά συνεπαγόταν τή θυσία, τήν παραίτηση ή τήν αύξηση τής μιζέριας, αλλά η μαθητεία στήν αυτοδιεύθυνση — που είναι η θετικότητά του — παρακινεί σ' όλους τούς εμπλουτισμούς τής καθημερινής ζωής. Στούς τόπους επέμβασης, η επιζήτηση τής ατιμωρησίας είναι η συνοπτικότερη τακτική μορφή τής δημιουργικότητας.

Έτσι, αντί νά κηρύσσει τήν επαναστατική αποφασιστικότητα από τά έξω, όπως συμβαίνει όποτε καταφεύγουμε μονομερώς στό βιβλίο, στόν λόγο, στό κείμενο — έστω κι άν εμπεριέχουν τήν κριτική τους —, είναι προτιμότερο η ριζοσπαστική θεωρία νά κοινοποιείται αδιαχώριστα μέσα στή διάδοση τών μεθόδων σαμποτάζ και εκτροπής-οικειοποίησης' και αναλογεί στούς ανατρεπτικούς παίκτες νά τή μεταδώσουν μέ τή σειρά τους, μέ όλα τά μέσα, διαδίδοντας τίς ιδιαίτερες τεχνικές τους και τούς τύπους δράσης που κρίνουν πρόσφορους γιά τίς δυνατότητες μετακίνησής τους μέσα στό σύστημα.

Στήν πραγματικότητα, δέν υπάρχει ούτε ένα εργοστάσιο, ούτε ένα γραφείο, όπου νά μήν εφαρμόζονται μέ αγαλλίαση τό σαμποτάζ και η εκτροπή-οικειοποίηση. Είναι αρκετό νά τά γενικεύσουμε μέσω τής συνείδησης τού εγχειρήματος που συνενώνει τόν αφανισμό τού εμπορευματικού συστήματος και τή μαθητεία στή γενικευμένη αυτοδιεύθυνση. Η παρουσία τής ολικής κριτικής δίνει στή δράση που αναλήφθηκε ενάντια σέ ορισμένα κομμάτια τού εμπορεύματος τόν μέγιστό της βαθμό αποτελεσματικότητας, ατιμωρησίας και απόλαυ-

σης. Αποτελεί την επαναστατική διάσταση στην ατομική καθημερινή ανατροπή και χειραφέτηση, τὸ ἀνοίγμα πρὸς τὸ συλλογικὸ ξεπέρασμα(12), τὴν ἐγγύηση τῆς τακτικῆς καὶ στρατηγικῆς ὀρθολογικότητας. Ξανασυναντώντας τὸ αυθόρμητο ανατρεπτικὸ παίγνιο, ἡ ριζοσπαστικὴ κριτικὴ, που βρῆκε τὸ λιγότερο ἀτελὲς σημεῖο ἀνάπτυξῆς τῆς στή σιτουασιονιστικῆς κριτικῆς, θὰ ἐνισχύσει τὴ θεμελιώδη πρακτικὴ ἐνότητα που θὰ ἐπιτρέψει ὅλες τὶς παραλλαγές ἐπανάστατικῆς δράσης.

Εἶναι σημαντικό νὰ ἀποδείξει ὁ καθένας ατομικὰ τὴν αὐτονομία του καὶ τὴν αποτελεσματικότητά του ὥστε, συνηθισμένος νὰ δρᾷ μονάχος μὲ τὴ συνείδηση ἐνὸς κοινού ἐγχειρήματος — νὰ παίρνει πάνω του τὶς ἐπιτυχίες ὅπως καὶ τὶς ἀποτυχίες του —, νὰ μάθει νὰ μὴν ἀνέχεται ποτέ νὰ ἐνεργοῦν ἐν ὀνόματι του, νὰ μὴν υποκαθιστᾷ ποτέ τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ ἀνακαλύπτει στὴν ἐνίσχυση τῆς θέλησῆς του γιὰ ζωὴ τὴν πρακτικὴ ἀλήθεια τῆς συλλογικῆς δράσης.

Τὰ κινήματα συλλογικῆς ἀπελευθέρωσης καὶ ἐναρμόνισης θὰ ξεσπάσουν ξεκινώντας ἀπὸ τὸ ἄτομο, μὲ τὰ πάθη του, τὴ δημιουργικότητά του, τὴ φαντασία του, τὴν ἀκόρεστη δίψα του γιὰ βιωνόμενες ἐμπειρίες. Καὶ κανένα συλλογικὸ κίνημα δὲν θὰ ἐπιτύχει τὴν ποιοτικὴ δύναμη τῆς ριζοσπαστικότητας ὅσο δὲν θὰ ἔχει ἀποδείξει ὅτι αὐξάνει τὴν ἐξουσία τῶν ἀτόμων πάνω στὴν ἴδια τὴν καθημερινὴ ζωὴ τους. Τὸ νὰ εἶσαι ριζοσπαστικὸς, σημαίνει νὰ βάζεις τὴν ἱστορία στὴν ὑπερσῆς τῆς ατομικῆς εὐτυχίας.

Ἀντίθετα ἀπὸ τὰ πλήθη, τὰ χειραγωγημένα καὶ χειραγωγήσιμα, οἱ συνειδητὲς μάζες ἄς ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἄτομα που ἔχουν συνείδηση τῆς υποκειμενικότητάς

τους και των ολικών απαιτήσεών της! Ο ιμπεριαλισμός της υποκειμενικότητας άς αναπτύξει, μέσα στους τωρινούς αγώνες, τον αυθορμητισμό της συλλογικής αυτοδιεύθυνσης! Ο καθένας για τον εαυτό του και η αυτοδιεύθυνση για όλους.

Τό ανατρεπτικό παιγνίδι κοιτάζει στό εξής τό θεαματικό-εμπορευματικό σύστημα από τή σκοπιά της καλύτερης δυνατής επαναστατικής επέμβασης. Μέσα στό τοπίο της κοινωνικής αλλοτρίωσης, ποιές είναι οι θέσεις-κλειδιά τού εχθρού; Πού έχει η ριζοσπαστική πρακτική τίς περισσότερες δυνατότητες νά χτυπήσει ριζοσπαστικά;

Όσο ενωτικά κι άν πρέπει νά εμφανίζεται σιγά σιγά στή συνείδηση η στρατηγική, εξυπακούεται ότι οι μέθοδοι πάλης, η ποιότητα των μαχητών, οι δυνατότητες τακτικής παρενόχλησης τού εχθρού, διαφέρουν ανάλογα μέ τον χώρο άσκησης τού ανατρεπτικού παιγνιδιού, δηλαδή ανάλογα μέ τήν ευνοϊκότερη για τούς παίκτες θέση μέσα στήν προοπτική της εξουσίας: θεαματική οργάνωση, κατασταλτικός μηχανισμός, οικονομική βάση.

Ενώ είναι φυσικοί εχθροί της αστικής τάξης, που τώρα συσπειρώνει τούς οργανωτές της επιβίωσης, οι προλετάριοι γίνονται επαναστάτες μόνο διαλύοντας τά τεχνάσματα της ιδεολογίας μέσα στή διαδικασία όπου η αυθόρμητη πρακτική τους επεξεργάζεται τή ριζοσπαστική θεωρία και αυτοεπιβεβαιώνεται σάν πρακτική συνείδηση. Μέχρι σήμερα, η έμφαση δόθηκε αφ' ενός στήν επεξεργασία της ριζοσπαστικής θεωρίας μέ τήν ανάλυση των αρνήσεων τού παλιού κόσμου και τήν

πρακτική όπου ο αναλυτής αρνιόταν τόν εαυτό του σαν διαχωρισμένη συνείδηση· και αφ' ετέρου – αλλά αξεχώριστα – στη διάδοσή της. Τό πρόβλημα ήταν νά ειπωθεί παντού στους ανθρώπους: νά οι αληθινοί λόγοι που οδηγούν τή δράση σας. Ώστε, συνειδητοποιώντας τή μιζέρια τους και τόν πλούτο τους, νά αναγνωρίσουν τόν εαυτό τους μέσα σ' ένα κοινό εγχείρημα και, από τή στιγμή εκείνη, νά δράσουν αποτελεσματικότερα μέ καλύτερη επίγνωση αυτού που πραγματικά θέλουν. Τό αποτέλεσμα τής σιτουασιονιστικής κριτικής τό αποκάλυψαν οι ημέρες τού Μάη. Ακόμα κι ένας κοινωνιολόγος θά μπορούσε, βασιζόμενος στά γενικά χαρακτηριστικά τής ποιητικής γλώσσας τής εποχής, νά μετρήσει τόν αντίκτυπο τής *I.S.*

Τώρα που ο εγκαταλειμμένος αριστερισμός χειραγωγεί τά ψυχία τής εφικτής επανάστασης μέσα στην προοπτική τής ιεραρχημένης εξουσίας, είναι καιρός νά αντικαταστήσουμε τήν απόγνωση μέ τήν απόλαυση: νά παρακινήσουμε στη ριζοσπαστική θεωρία μέ τήν ενεργοποίηση τών τρόπων χρήσης της.

Πώς νά ενισχύσουμε τήν επαναστατική θεωρία και πρακτική μέ αφετηρία και βάση τίς βιωνόμενες εμπειρίες; Η απάντηση δίνεται από τίς συνθήκες τών ρόλων και λειτουργιών οι οποίες προσδιορίζουν τό ανατρεπτικό παιχνίδι για κάθε άτομο.

Οι ρόλοι είναι οι αντισταθμίσεις υποκατάστασης τής λειτουργικής φτώχειας που γίνονται λειτουργίες ενσωμάτωσης στό θέαμα. Τό νά επιχειρούμε τήν κριτική τών ρόλων ξεκινώντας από τούς ρόλους είναι εξίσου επίπονο και νοσηρό όσο και τό νά δουλεύουμε μέ τό κεφάλι κάτω και τά πόδια πάνω.

Ανάλογα με τό άν ο προλετάριος ενεργεί στους χώρους ενδεχόμενης ριζοσπαστικής επέμβασης περισσότερο από λειτουργία παρά από ρόλο ή περισσότερο από ρόλο παρά από λειτουργία, η ευκολία και η αποτελεσματικότητα τού ανατρεπτικού παιγνιδιού ποικίλλουν. Ενώ ο διανοητικά εργαζόμενος, ενταγμένος στή στρατιά τών στελεχών, πεταμένος στό θέαμα με τό κύρος σάν λειτουργία, έχει τή μεγαλύτερη δυσκολία νά νιώσει τόν εαυτό του σάν συγκεκριμένο άτομο διαμέσου τού λαβυρίνθου τών ρόλων και νά ανακαλύψει τό νήμα μιάς μή ιδεολογικής κριτικής δράσης, ο εργάτης, στίς συνθήκες ά μ ε σ η ς δ ι α υ θ έ ν τ ε υ σ η ς τού εμπορευματικού συστήματος όπου βρίσκεται τόν περισσότερο καιρό, έχει όλες τις πιθανότητες και όλες τις ευκαιρίες νά αρνηθεί τόν εαυτό του σάν εργαζόμενος και σάν χειρώνακτας.

Από τήν άλλη όμως πλευρά, ο εργάτης επιβιώνει κι αυτός μέσα στό θέαμα και τή ζούγκλα τών ρόλων. Με τή σειρά του, έχει λοιπόν πολλά νά μάθει από τις μεθόδους ριζοσπαστικών αγώνων στό μέτωπο τού θεάματος και τής κρατικής οργάνωσης. Η γενίκευση τού ριζοσπαστικού ανατρεπτικού παιγνιδιού εγγυάται τό τέλος τών διαχωρισμών.

Η αρχή σύμφωνα με τήν οποία εκείνο που είναι ευκολότερο νά καταστραφεί και νά εκτραπεί είναι επίσης ό,τι τό αμεσότερα συγκεκριμένο στους καταπιεστικούς μηχανισμούς τού θεαματικού-εμπορευματικού συστήματος, δείχνει αρκετά καθαρά ότι η πιό απλή και πιό συγκεκριμένη λειτουργία επιτρέπει τήν καλύτερη υπόγεια επαναστατική πρακτική. Και δέν αποκλείει τό νά παραθέσουμε εδώ συνοπτικά, σάν παραδείγματα, ορι-

σμένες δυνατότητες επεμβάσεων, τών οποίων η προσφορότητα και οι προβλέψιμες συνέπειες θά υπολογίζονται πάντα στό φώς τής ολικής κριτικής και στρατηγικής.

Συνταγή πρός τέρψη τών κατώτερων ιδιωτικών και δημόσιων υπαλλήλων (τράπεζες, δημόσια ταμεία, ασφάλειες, υπουργεία, διοικητικές υπηρεσίες): καταστροφή φακέλων και αρχείων, μπλοκάρισμα τών διαβιβάσεων, δημιουργία περιπλοκών στή δουλειά τών αρχηγών, πυρπόληση γραφείων συνδυασμένη μέ τήν κριτική τών παρασιτικών τομέων, υπεξαίρεση χρημάτων πρός όφελος τών άγριων απεργιών, αυτοάμυνα ενάντια σέ κάθε καψόνι, κτλ.

Συνταγή πρός απόλαυση τών γιατρών: καταγγελία τών ασύλων και προξένηση τής καταστροφής τους, απελευθέρωση τών κρατούμενων, ενθάρρυνση τών απουσιών από τή δουλειά, εξήγηση τού ρόλου και τής λειτουργίας τού γιατρού στό κυρίαρχο σύστημα, προετοιμασία τής καταστροφής τής ιατρικής ως ειδικεύσης, κτλ.

Συνταγή πρός ικανοποίηση τών δικηγόρων: ενθάρρυνση τής απόδρασης τών φυλακισμένων και τής καταστροφής τών σωφρονιστικών ή "αναμορφωτικών" ιδρυμάτων, εκλαίκευση τών γνώσεων γιά τίς αστυνομικές μεθόδους και τούς τρόπους αντιμετώπισής τους, πυρπόληση τών δικαστικών αρχείων και τών δικαστηρίων, προετοιμασία τής τοποθέτησης τών δικαστών και εισαγγελέων στή θέση τού κατηγορουμένου, διάδοση τών λιβέλλων ενάντια στό δικαστικό εμπόρευμα, κτλ.

Συνταγή πρός διάσωση τών τεχνικών: προετοιμασία τής εκτροπής-οικειοποίησης τής παραγωγής κατά

τήν κατάληψη τού εργοστασίου, εξήγηση τής λειτουργίας καί δυσλειτουργίας τού προτιμητέου βιομηχανικού τομέα, σαμποτάρισμα τής μεταβίβασης τών εντολών, κατάδειξη τής αντικειμενικής γελοιότητας τών αρχηγών, παροχή κάθε αναγκαίας τεχνικής βοήθειας στους "άγριους" απεργούς, κτλ.

Συνταγή πρὸς ψυχαγωγία τών μαθητῶν, μαθητριῶν καί καθηγητῶν: νά γίνει ὁ βίος ἀβίωτος στους κατόχους ἐξουσίας, ἐκτροπή-οικειοποίηση τού τεχνικού ἐξοπλισμοῦ πρὸς ὄφελος τής διάδοσης τής ριζοσπαστικῆς θεωρίας, υποβοήθηση τής ἀπελευθέρωσης τών παιδιῶν καί μελέτη τού ἐφικτοῦ ξεπεράσματος τής παιδικότητος στή γενικευμένη αὐτοδιεύθυνση, καταστροφή τών κτιρίων που κατασκευάστηκαν σάν φυλακές καί σάν κέντρα ἰδεολογικῆς τοξίνωσης, αντικειμενικὴ γελοιοποίηση τών συνδέσμων γονέων, ἐπινόηση τεχνικῶν αὐτοάμυνας, προετοιμασία τής ἐπανεπένδυσης τής κουλτούρας στή ριζοσπαστικὴ θεωρία, ἀνακάλυψη τού πάθους τού ἔρωτα καί πρακτικὴ αὐτοῦ τού πάθους στὰ πλαίσια τής φουριεριστικῆς προοπτικῆς τής κοινωνικῆς ἐναρμόνισης, κτλ.

Συνταγή πρὸς ἀγαλλίαση τών τεχνικῶν τών ἐπικοινωνιακῶν κυκλωμάτων (ἀνθρώπων που εὐνοοῦνται ἰδιαίτερα ἀπὸ τὸν πλοῦτο τού υλικοῦ ἐξοπλισμοῦ ὁποῖος τίθεται σὲ λειτουργία μὲ τὴν ἀναγωγή τής κουλτούρας σὲ θέαμα): πειρατικὲς παρεμβάσεις στὸ ραδιόφωνο καί στὴν τηλεόραση, ἀπευθείας ἢ μὲσω μαγνητοταινιῶν καί φιλμ, σχόλια ἀπὸ τοὺς λινοτύπες στὰ βιβλία καί στὶς ἐφημερίδες που χτυπάνε, κτλ.

Κάθε ἐπάγγελμα ἂς ἀνακαλύπτει ἔτσι τί θὰ ἐπισπεύσει τὸ τέλος του κάθε φορά που ἓνας ἐργαζόμε-

νος ανακαλύπτει πως μπορεί να καταστρέψει ό,τι τον ιδιοποιείται, για να ιδιοποιηθεί ό,τι του επιτρέπει να πλάσει τον εαυτό του. Η δημιουργικότητα δεν έχει όρια. (Την ημέρα που, στο άλλο στρατόπεδο, οι μπάτσοι, κεραυνοβολημένοι από νοημοσύνη και παρασυρμένοι από άμιλλα, θά κάψουν τούς φακέλους, θά καταστρέψουν τον ηλεκτρονικό εξοπλισμό και θά μάθουν να ζούν, θά αρχίσουμε απλώς να τό ξεχνάμε).

Έστω και μόνο όσον αφορά την ευκολία εκτέλεσης, την ατιμωρησία και την αποτελεσματικότητα, η απόλαυση τής παιγνιακής ανατροπής είναι ολοφάνερα προνόμιο εκείνων που έχουν τό πρόσταγμα επί τού κυοφορούμενου εμπορεύματος, τών εργατών τών τομέων παραγωγής και διανομής: εργοστάσια, αποθήκες, μεγάλα καταστήματα, κέντρα παραγωγής και γεωργικοί συνεταιρισμοί, μεταφορές φορτίων (οδηγοί φορτηγών, σιδηροδρομικοί, λιμενεργάτες...).

Ενώ εφαρμόζονται παντού, τό σαμποτάζ και η εκτροπή-οικειοποίηση ασκούνται εκεί μέ τά πιό αίσια αποτελέσματα(13). Στο ζωτικό τομέα τού θεαματικού-εμπορευματικού συστήματος, ο χειρωνακτικά εργαζόμενος είναι, από την άποψη τού επαναστατικού αγώνα, εκείνος που κατέχει την πρώτη ύλη τής γενικευμένης ανταλλαγής. Δεν είναι σκανδαλώδες ό,τι, μέ κατάληψη εργοστασίου ή χωρίς αυτήν, οι απεργίες μέχρι σήμερα ουδέποτε άγγιξαν τό εμπόρευμα;

Στήν καλύτερη περίπτωση οι απεργίες αυτές αναστέλλουν την παραγωγή του, και σπάνια τή διανομή του, διαταράσσοντας μόνο επιφανειακά τούς αυτο-

ρυθμιστικούς μηχανισμούς. Όμως, σ' αυτό τό στάδιο επέμβασης, εκείνο που έχει τή μεγαλύτερη σημασία δέν είναι πιά τό σαμποτάζ αλλά η εκτροπή-οικειοποίηση: η εκτροπή-οικειοποίηση τής π ρ ώ τ η ς ύ λ η ς τών ανταλλαγών, όλοι οι τρόποι για νά υπεξαιρευθεί από τά κυκλώματα παραγωγής καί διανομής όπου γίνεται ανταλλακτική αξία, συσσωρεύεται, αναπαράγεται, κοινωνικοποιείται, όλοι οι τρόποι για νά μπει στή συλλογική υπηρεσία τής ατομικής θέλησης για ζωή.

Οι αποθήκες, τά σουπερ-μάρκετ, οι προτιμητέες βιομηχανίες (δηλαδή εκείνες που θά προμηθεύσουν τόν απαραίτητο υλικό εξοπλισμό για τήν πραγμάτωση τών επιθυμιών μας), μπορούν πραγματικά νά ξαναβρουν, στό τωρινό επίπεδο ανάπτυξης τους, τίς λειτουργίες που εκπλήρωναν στίς προγονικές κοινότητες ελευθεριακού τύπου (π.χ. στους Τροβριανδούς(14)) τό σιδηρουργείο καί η κοινοτική αποθήκη τών καρπών τής γής. Οι προσεχείς απεργίες θά είναι λιγότερο πληκτικές, κι επομένως περισσότερο επαναστατικές, όταν θά προσφέρουν τό ξεκίνημα μιάς ανθρώπινης χρήσης τών παραγωγικών καί καταναλωτικών αγαθών.

Πώς θά μπορούσαν οι απεργοί νά αμελήσουν, άν η απεργία ήταν αληθινά δική τους, άν δρούσαν μέσα σ' αυτήν μέ κάθε αυτονομία, νά πάρουν στα χέρια τους τά αποθέματα για νά τά μοιράσουν, νά τά χρησιμοποιήσουν πρός όφελός τους (όπλα, μέσο πίεσης πάνω στους εργοδοτικούς καί συνδικαλιστικούς ιθύνοντες...), ή νά τά καταστρέψουν άν δέν έχουν αξία χρήσης (άχρηστα μαραφέτια, κονσερβοποιημένες σαπίλες, προϊόντα που μολύνουν τό περιβάλλον, κτλ.);

Ενάντια στήν τρομοκρατία τής κλοπής, τής λεηλα-

σίας καί τής νόμιμης εκμετάλλευσης, οι πωλητές, οι πωλήτριες, οι ταμίες διαθέτουν σίγουρες τακτικές. Τούς είναι αρκετό, μέ τό πρόσχημα κάποιας απεργίας, νά οργανώσουν τή δωρεάν διανομή τών προϊόντων που κατά παράδοση μετασχηματίζονται σέ εμπορεύματα, καί τήν κυκλοφορία κειμένων που νά εξηγούν πώς αυτή η καινούργια πρακτική προαναγγέλλει τόν διευθυνόμενο απ' όλους τρόπο κοινωνικής οργάνωσης. Σάν άτομα, μπορούν νά στριμώξουν μέσα στή συσκευασία κάποιου προϊόντος ένα σημείωμα που νά αναφέρει τήν πραγματική τιμή κόστους καί νά αποσαφηνίζει τήν άθλια ποιότητά του, τήν ψευδαισθησιογόνα λειτουργία του. Καί ούτω καθεξής.

Η ανατρεπτική δημιουργικότητα εμπεριέχει, πιό σίγουρα απ' ό,τι οι εκκλησίες γιά επαναστατική συνοχή, αυτή τήν αρχή τής κορέσιμης καί ακόρεστης απόλαυσης, αυτό τόν σπόρο αυθεντικής πραγμάτωσης που διαδίδεται παντού, εδραιώνει τήν ελευθερία, αποσαφηνίζει τήν αυτονομία, καταστρέφει από τά μέσα τούς ρόλους, τίς ιδεολογίες, τούς αυταρχισμούς, τίς ειδεχθείς συμπεριφορές (ζήλεια, τσιγκουνιά, περιφρόνηση τής γυναίκας, τού άντρα, τού παιδιού...). Μέσα στήν αυτονομία που γενικεύεται από τήν ανατρεπτική δραστηριότητα εναντίον τού εμπορευματικού συστήματος, η επιβίωση τίθεται σέ αμφισβήτηση εν ονόματι τής ζωής, κι έτσι θεμελιώνεται τό κίνημα τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης.

Από φόβο μήν επικρατήσει η λογική θανάτου τής τρομοκρατίας, πρέπει νά ανοίξουμε τήν πόρτα στήν εκτόνωση που είναι ανώνυμη καί συνειδητά προσανατολισμένη εναντίον τής τάξης τών πραγμάτων, όχι εναν-

τίον τών υπηρετών της. Οι ιδεολογίες τὰ βάζουν μέ τούς ανθρώπους, τὸ ανατρεπτικό παιγνίδι μέ τις συνθήκες. Ἡ τρομοκρατία δείχνει στους μικρούς αρχηγούς ὅτι, ἂν δέν φάνε τούς μεγάλους, θά φαγωθούν πρώτοι. Τὸ ανατρεπτικό παιγνιακὸ ἀρκείται νὰ ταρακουνήσει τὸ φοινικόδεντρο τῆς ιεραρχίας ὥστε νὰ μὴ μείνει πάνω του κανεὶς – ἐκτός ἀπ' ὅσους βρίσκονται πολὺ ψηλά ἢ γαντζώνονται πεισματικά – τῆ στιγμῆ που θά πυρποληθεῖ. Παρόμοια εἶναι προτιμότερο, στὰ πλαίσια τῆς τακτικῆς τῆς ομηρείας, νὰ ἀπειλούνται μέ καταστροφή τὰ πανάκριβα μοντέλα νέων μηχανημάτων, τὸ ἀπόθεμα, οἱ ηλεκτρονικοὶ υπολογιστές, καὶ ὄχι οἱ εργοδότες (οἱ ὁποῖοι θά ἐκτελεστοῦν μόνο σάν ἐσχατὴ λύση ἀπελπίσας, γιὰ παράδειγμα ἂν ἀργεὶ νὰ ἐπιτευχθεῖ ὁ ἀφοπλισμὸς καὶ ἡ ἀποχώρηση τών δυνάμεων καταστολῆς που ἔχουν σταλεῖ γιὰ νὰ συντρίψουν τῆ στασιαστικὴ ἀπεργία). Ἡ ἐμπειρία τῆς υπόγειας δράσης, ἡ ἀνώνυμη ἀνατροπῆ, προσφέρουν σ' ὅσους φοβούνται τούς ιεραρχικά "ἀνώτερους" – ὄχι ἀπὸ δειλία ἀλλὰ ἐπειδὴ ξέρουν ἀρκετὰ καλὰ ὅτι ἓνας κάτοχος ἐξουσίας, ὅσο γελοῖος κι ἂν εἶναι, ἔχει τῆ δυνατότητα νὰ δημιουργήσει ἐνοχλήσεις καὶ νὰ καταστείλει – τὴν εὐκαιρία νὰ ξαναποκτήσουν αὐτοπεποιθῆση, νὰ μετρήσουν τὴν ἀπάτη τών ρόλων, νὰ ἀνακαλύψουν τὸν εαυτὸ τους σάν ἀνεπανάληπτη ὑποκειμενικότητα, νὰ μὴ νιώθουν πιά τὸ φόβο που εἶναι τὸ ἐλατήριό τῆς τρομοκρατίας, νὰ γνωρίσουν αὐτὸ τὸ μυστικὸ αἶσθημα αὐθεντικοῦ πλοῦτου που δημιουργεῖ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀποφασιστικὴ στῆν ἀπεργία ἢ στῆν ἐξέγερση.

Εἴμαστε χιλιάδες που ἀνακαλύπτουμε, ἐπιβεβαιώνοντας τις ἴδιες μας τις δυνατότητες, μιά ἐπανάσταση

της οποίας θέλουμε νά γευτούμε τήν απόλαυση μέχρι σημείου νά διατρέξουμε τούς κινδύνους της, καί γνωρίζουμε αρκετά καλά τή δύναμη τών διάφορων μορφών καταστολής ώστε νά μελετάμε όλα τά μέσα γιά νά αποφύγουμε τήν οδύνη τους. Είτε είναι επιφυλακτικός είτε ρισοκίνδυνος, ο ανατρεπτικός παίκτης δέν είναι ποτέ υποψήφιος μάρτυρας. Τό **μ ε γ ά λ ο π α ι γ ν ι δ ι** τής ανώνυμης ανατροπής προετοιμάζει τή διεθνή εμφάνιση τού "κόμματος" τού ξεπεράσματος μέσα σέ παραδειγματικούς συλλογικούς αγώνες. Σ' αυτό τό είδος ριζοσπαστικής επέμβασης, τό άτομο αντιλαμβάνεται τόν εαυτό του σέ βάθος αντιλαμβανόμενο τή ρίζα τού εμπορευματικού συστήματος, γίνεται ο ίδιος του ο ηγέτης που είναι εχθρικός πρός όλους τούς ηγέτες, δίνει στά αυθεντικά πάθη του — στόν έρωτα, στις συναντήσεις, στό παιγνίδι, στό μίσος, στή δημιουργία, στό όνειρο — τή διάστασή τους τής πολυδιάστατης πραγμάτωσης, τό κρεβάτι τους στήν ιστορία που είναι νά γίνει.

Στό σημείο αυτό τίθενται τά ζητήματα τής τακτικής. Έχει τό σαμποτάζ λόγο ύπαρξης μόνο εκεί όπου η εκτροπή-οικειοποίηση είναι ανέφικτη ή άχρηστη; Πρέπει κάθε λάθος που βλάπτει τήν πρόοδο τής ριζοσπαστικής θεωρίας καί πρακτικής νά αποδίδεται στήν εργοδοτική ή συνδικαλιστική προβοκάτσια, καί νά διορθώνεται σάν τέτοιο; Είναι οι οργανώσεις απλώς καί μόνο ομοσπονδίες αυτόνομων ατόμων, που ενώνονται καί χωρίζουν μέσα σέ σχέσεις που είναι αντικειμενικά καί υποκειμενικά φουριεριστικού τύπου; Κτλ.

"Αν νομίζετε πως αυτά θά τελειώσουν, πέφτετε πολύ έξω..."(15).

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

1. Οι έννοιες τού θεάματος, τής επιβίωσης, τού εμπορεύματος, τού ρόλου, τής ιδεολογίας, τής πραγμάτωσης, τής κουλτούρας, τού προλεταριάτου, τής εξουσίας, τής θυσίας, τού милитантиσμού, τού ολοκληρωτισμού, τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης, τής αντιστροφής προοπτικής κτλ., αποσαφηνίστηκαν στά βασικά σιτουασιονιστικά κείμενα: "Σιτουασιονιστική Διεθνής 1958 - 1969". εκδ. *Van Gennep*, 'Αμστερνταμ' "Η κοινωνία τού θεάματος" τού Γκύ Ντεμπόρ, εκδ. *Champ Libre* "Η μιζέρια τών φοιτητικών κύκλων" τού Μουσταφά Καγιάτι "Πραγματεία τού σαβουάρ-βιβρ πρός χρήση τών νέων γενεών" τού Ραούλ Βανεγκέμ, εκδ. *Gallimard* "Λυσσασμένοι και σιτουασιονιστές στό κίνημα τών καταλήψεων" τού Ρενέ Βιενέ, εκδ. *Gallimard*.

Προσθέτω ότι, έχοντας εγκαταλείψει τήν *I.S.* τόν Νοέμβριο τού 1970 από αδιαφορία γιά τά προβλήματα τής ομάδας, εξαιτίας τής αδιαφορίας που μού καταλόγιζε η τάση Ντεμπόρ - Ριζέλ - Βιενέ και μέ αδιαφορία γιά όσα μπορεί νά συζητούνται, νά δημοσιεύονται ή νά διαδίδονται σχετικά, δέν θεωρώ τίποτα πιό ευχάριστο παρά νά συμβάλω, μέ αυτόνομο τρόπο και μέ όλα τά μέσα που αυξάνουν τήν απόλαυση αυτής τής συμβολής, στίς προόδους τού σιτουασιονιστικού εγχειρήματος, στήν εκτυλισσόμενη εμπειρία τής γενικευμένης αυτοδιεύθυνσης. Αναλογεί εφεξής στόν καθένα νά προσκομίσει, μέσα στήν ανυπομονησία γιά άμεσα αποτελέσματα και στό αυθεντικά βιωνόμενο πάθος νά κατασκευάσει μιά ζωή γιά

τόν εαυτό του, τήν απόδειξη τής παρόρμησης καί τής συνοχής που κρίνει τόν εαυτό του ικανό νά δώσει στό συλλογικό κίνημα τής ατομικής πραγμάτωσης.

"... Η γενική σύμπτωση τής Ανθρωπότητας θά γεννηθεί από τήν εξωθημένη στό άπειρο διαίρεση τών ατόμων" ("Ο υ ρ ρ ά α ι ή Η ε π α ν ά σ τ α σ η α π ό τ ο ύ ς Κ ο ζ ά κ ο υ ς").

2. Η θρησκεία υπέστη πρώτη ένα ταυτόσημο είδος αναγωγής. Αρνημένη σάν μύθος ή καθγιασμένη ανασπαράσταση τού αντεστραμμένου κόσμου, διατηρήθηκε σάν θεσματικό μέρος καί σάν αφοσιωμένη μέχρι κολασμού στό πύρ τό εξώτερο ψυχή τού θεάματος, σάν πρότυπο κάθε αλλοτρίωσης.

3. (Σ.τ.Μ.) – Η κατ' εξοχήν αριστοκρατική συνοικία τού Παρισιού.

4. (Σ.τ.Μ.) – Γάλλος λογοτέχνης (1896 - 1972).

5. (Σ.τ.Μ.) – Ονομασία μέ τήν οποία είναι γνωστοί δύο ή τρεις Γάλλοι ζωγράφοι που εργάστηκαν στή Νάπολη στίς αρχές τού 17ου αιώνα.

6. (Σ.τ.Μ.) – Ιταλός μουσικοσυνθέτης (1740 - 1816).

7. (Σ.τ.Μ.) – Μπουκάβου: Πόλη τού Ζάπρ.

8. (Σ.τ.Μ.) – Συγγραφικό ψευδώνυμο ομάδας Γάλλων μαθηματικών από τό 1933.

9. (Σ.τ.Ε.) – Τό κείμενο αυτό εμφανίστηκε γιά πρώτη φορά αντί εισαγωγής στή συλλογή κειμένων τού γάλλου αναρχικού Ερνέστ Κερντερουά (1825 - 1862) που κυκλοφόρησε μέ τίτλο *Pour la Revolution*, απ' τίς εκδόσεις *Champ Libre*.

10. Η κατάρα τού αρχικού σφάλματος είχε σάν συνέπεια νά αναλωθούν, μέσα στή δραματικά βωνόμηση αντίφαση μεταξύ τής επαναστατικής θέλησης καί τής πολιτιστικής ιδεολογίας, μερικοί άν-

θρωποι τού Ξεπεράσματος όπως ο Αρτώ, ο Περέ, ο Μπρετόν και κάποιοι άλλοι, ενώ ο "αληθινός σουρρεαλισμός", ο σουρρεαλισμός τής αποσύνθεσης, δέν έβρισκε καλύτερους εκπροσώπους από τόν Αραγκόν - τόν - γκαγκά, τόν μάτσο Ελυάρ τής Πράγας και τήν κωλοτριπίδα τού Πάπα, τόν Νταλί ντέ Καραμπανσέλ υ Κορντομπές.

11. Ένα και μόνο επαναστατικό κείμενο πρός χρήση τών παιδιών, έχοντας τήν κατάλληλη κυκλοφορία, θά ήταν αρκετό για νά γελοιοποιήσει όλη τή γλώσσα τού εξωτερικού τους καθορισμού. Όμως δέν υπάρχει. Τί ονειρεύονται οι αντιπαιδαγωγοί - "αντιευνοχιστές";

12. Έχω εκθέσει συνοπτικά στήν "I.S." Νο 12 ένα πρώτο προσχέδιο ενδεχόμενου μοντέλου εναρμονισμένης κοινωνικής οργάνωσης.

13. Μιά μελέτη που πρόκειται νά κυκλοφορήσει από τίς εκδόσεις *Champ Libre* προτίθεται νά καταγράψει και νά διαδώσει τίς κυριότερες τεχνικές σαμποτάζ και εκτροπής - οικειοποίησης που χρησιμοποιούνται στήν παραγωγή και στή διανομή. Κάθε σημείωση, περιγραφή ή μαρτυρία μπορεί νά σταλεί σ' αυτή τή διεύθυνση.

14. (Σ.τ.Μ.) – Κάτοικοι ενός μικρού αρχιπελάγους τής Μελανησίας στά ανατολικά τής Νέας Γουίνεας. Έγιναν γνωστοί μέσω τών ανθρωπολογικών ερευνών τού Μαλινόφσκι.

15. Τό σύνολο αυτών τών σημειώσεων αποτελεί τό προσχέδιο ενός έργου που θά εκδοθεί μέ προσφορότερη μορφή.

ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ Ή ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ;

... Το κοινωνικό ζήτημα έπαψε να τίθεται σε όρους κατανομής του *έχ ει ν*. Τώρα εμφανίζεται ως αυτό που πάντοτε ήταν στην πραγματικότητα, μια κατασκευή του συγκεκριμένου *εί ν α ι*, μια χειραφέτηση όχι του πολίτη αλλά του κοινωνικού ατόμου. Γενικευόμενος υπό την πίεση των ίδιων του των απαιτήσεων, ο ιμπεριαλισμός του εμπορεύματος απλουστεύει τις επιλογές. Το κυρίαρχο σύστημα χαράζει, με χιούμορ νεκροθάφτη, πάνω στο πετσί του καθένα τη διακεκομμένη γραμμή σύμφωνα με την οποία η χρήση επιτάσσει να κόψουμε. Πρέπει να προσχωρήσουμε ολόψυχα στην εξουσία του και να πεθάνουμε μέσα του, ή να αποδεχθούμε τον ακρωτηριασμό και να επιβιώσουμε (κι αυτό είναι το πιο επώδυνο), ή να το καταστρέψουμε για θεμελιώσουμε την κοινωνική αρμονία...